

Šiame numery

AR SKAITYTOJAS YRA PASYVUS?
TEOLOGŲ KONGRESAS BRIUSELYJE.
SUTELKINĖM JEGOM GREITINAMAS
ENCYCLOPEDIA LITUANICA REDAGAVI-
MAS IR LEIDIMAS.
DIEVIŠKOJO GRUŽIO IESKOTOJAS
HOELDERLINAS.
FRIEDRICH HOELDERLINO EILERASČIAL
TAUTINIAI ŠOKIAI, DRABUŽIAI IR
PREKAIŠTAI "GRANDINELET".
LOS ANGELES MINI LIETUVOS TEATRO
SUKAKTĮ.
FILMO "DVIKILIA" PREMJERA CHICAGOJ.
DINAMITAS PO MAŠTYTOJAIŠ.
ŽYDŲ TEATRAS VILNIUJE.
NAUJI LEIDINIAI.
KULTURINĖ KRONIKA.
FILMŲ ĮVAIRUMAI.

Teologų kongresas

Rūpestis Evangelijos skelbimu šiose d'ensose

A. RUBIKAS

Naujoji teologijos kryptis

Į kiekvieną klausimą kongrese įvedavo trys trumpi referatai, kurie, trumpai suformuluoti ir išdiskutuoti 11-koje sekcijų, kaip galutinis rezultatas, būdavo pateikiami plenumui.

Nuo rugsėjo 12-tos iki 17-tos Belgijos sostinėje vyko tarptautinis teologų, susibūrusių apie žurnalą "Concilium", kongresas. Šio vardo mėnesinis teologijos žurnalas buvo pradėtas leisti tuojau po antrojo Vatikano susirinkimo ir eina jo dvasioje toliau. Jis yra spausdinamas devyniomis kalbomis, jo bendradarbiai yra 300 teologų visam pasauly. Prenumeratorių turi 50.000.

Suvažiavime dalyvavo daugiau kaip 200 teologų. Susidomėjimas juo buvo labai didelis. Svečiais buvo atvykę 800 mokslininkų, įvairių konfesijų žmonių, vyrų ir moterų, dauguma s'ebėtojų, iš Europos, Afrikos, Azijos, šiaurės bei Pietų Amerikos. Stebėtojų tarpe buvo ir popiežiaus asmeninis teologas Colombo ir kongregacijos tikėjimo klausimams atstovas tėvas Betti, bei keli Pauliaus VI-jo neseniai įkurtos tarptautinės teologų komisijos nariai.

Proga kongresui šaukti buvo 5 metų žurnalo "Concilium" sukaktis. Gi iš tikrųjų teologus į šį kongresą traukė jų rūpestis Bažnyčios ateitimi po antrojo Vatikano susirinkimo. Kongreso tema kaip tik buvo "Bažnyčios ateitis". Ji buvo padalinta į keturis skyrius:

- a) teologų užduotis Bažnyčioje,
 - b) evangelijos skelbimas šiandien,
 - c) Bažnyčios vaidmuo pasaulyje,
 - d) Bažnyčios sąranga (struktūros).
- Visi šie klausimai buvo diskutuojami ryšium su Bažnyčios ateitimi.

pristatant krikščionybę, kaip dabar žmogų laisvinantį veiksnį. O tai jau neapsieina be kritikos ir atmainų.

Dėl to suvažiavimas reikalavo pataisų ir pačiose bažnytinėse struktūrose, kurios turi išplaukti iš pačios Bažnyčios prigimties bei atitikti laiko reikalavimus. Čia teologams rūpėjo rasti vidurio kelią ir išvengti kraštutinumų. Šitokia laikysena, aišku, neapsiejo be puolimų iš kairės ir dešinės.

Ne monotonišku kartojimu

Kongresui vadovavo Olandijoje gyvenęs belgų teologas dominikonas Schillebeeckx, o garbės pirmininku buvo ir visuose posėdžiuose dalyvavo Belgijos primas, Briuselio arkivyskupas kardinolas Suenens.

Štai trumpai sutrauktos kai kurių referatų mintys:

Krikščioniškoji tiesa paeina iš Dievo, bet ji kartu yra skirta žmonėms ir, kaip tokia, turi būti žmogų prieinama bei suprantama (R. Brown, JAV).

Krikščioniškuoju Apreiškimu pasirodo Dievo rūpestis pasauliu bei jo istorija. Krikščioniškosios tiesos pasisekimas priklausys nuo to, ar jos skelbėjams pavyks išieiti iš monotoniško senų formuluočių kartojimo. Tas monotoniškas pakartojimas tik parodo, kad krikščionybės skelbėjai dar nėra atkreipę dėmesio į tai, jog žmonės, kuriems tos tiesos yra skirtos, pasidarė jau kitokie. Yra nemaža dalykų, kuriuos bažnytinis autoritetas skelbia, dar neatsižvelgdamas į pasikeitusią žmogaus padėtį, senai, jam nesuprantamu būdu. Kaip tikėjimo tiesos turi būti skelbiamos arba aiškinamos,

Vytautas Kašuba

Sv. Pranciškus
Nuotr. V. Maželis

AR SKAITYTOJAS YRA PASYVUS?

Chicago Bendruomenė paskelbus lapkričio mėnesį spaudos mėnesiu, pasigirdo įvairių sumanymų, kad knygos turėtų būti labiau apkalbamos ne tik viešai bet ir privačiuose net šeimyniniuose susirinkimuose. Tačiau čia pat kyla klausimas, kaip apie knygas kalbėti? Ar liaupsinti autorių, ar ieškoti jo knygoje klaidų ir kalčių? Pirmasis atvejas pastato skaitytoją į vergišką poziciją. O antrojo pobūdžio knygos aptarimas prie knygos palaikymo ne tik neprišada, bet jai, platinimo prasme, kenkia.

Problema, kaip kalbėti apie knygą, iš tikrųjų yra didelė. Tikrasis jos vardas yra knygos kritikos ar gal dar tiksliau kultūrinio dialogo visuomenėje ugdymo problema. Kultūringa knygos kritika neišlygdo visuomenėje be sąmoningo skaitytojo ugdymo. Lygiai kaip be puoselėjimo neišauga nei literatūra.

Yra labai paprastas priėjimas prie knygos, kada kritikas neturi kito tikslo, kaip suskaičiuoti visas knygos klaidas ir pasirodyti pranašesniu už autorių. Priešingas kelias į knygą yra tada, kai autorius yra tik giriamas, nereaguojant į tai, ką jis yra pasakęs ir kokį įspūdį skaitytojui jis yra padaręs. Autorius tokiu būdu yra perkeliamas į parnaso erdvę ir išjungiamas iš žmoniškų visuomeninių santykių.

Chicago Bendruomenė paskelbus lapkričio mėnesį spaudos mėnesiu, pasigirdo įvairių sumanymų, kad knygos turėtų būti labiau apkalbamos ne tik viešai bet ir privačiuose net šeimyniniuose susirinkimuose. Tačiau čia pat kyla klausimas, kaip apie knygas kalbėti? Ar liaupsinti autorių, ar ieškoti jo knygoje klaidų ir kalčių? Pirmasis atvejas pastato skaitytoją į vergišką poziciją. O antrojo pobūdžio knygos aptarimas prie knygos palaikymo ne tik neprišada, bet jai, platinimo prasme, kenkia.

Kokiais mes turėtume būti, kai mes insime uoliau vertinti mūsų knygas? Ar mes turėtume būti atlaidžiais Vairgantais, ar kietais Jakštais?

Nors šie du kritikai stovi labai įspūdingai mūsų raštijos istorijoje, kaip vienas kito atsvara, tačiau neatrodo, kad jų suma galėtų duoti išsamų atsakymą į kritikos, arba knygos skaitytojo, uždavinių supratimą.

Geras knygos skaitytojas yra tas, kuriam knyga sužadina įvairių jo paties reakcijų. Be knygos jam nebūtų sukilę tų minčių ir tų išgyvenimų, kuriuos jam ši knyga sukėlė. Savo reakcijų apsakymas ir būtų pats tikrasis knygos kritiko vaidmens supratimas. Nuoširdžiam knygos skaitytojui nereikia įsakmiai ieškoti knygos klaidų, bet nereikia nei varžytis pasakyti, kas šioje knygoje jam geros reakcijos nesukėlė, ko jis neišgyveno, nesupratė, ar ko jis nevertina. Panašiai tenka laukti, kad jis nesivaržytų pasisakyti dėl ko jis prie šios knygos sugaišo, ko joje ieškojo ir ką joje iš tikrųjų rado.

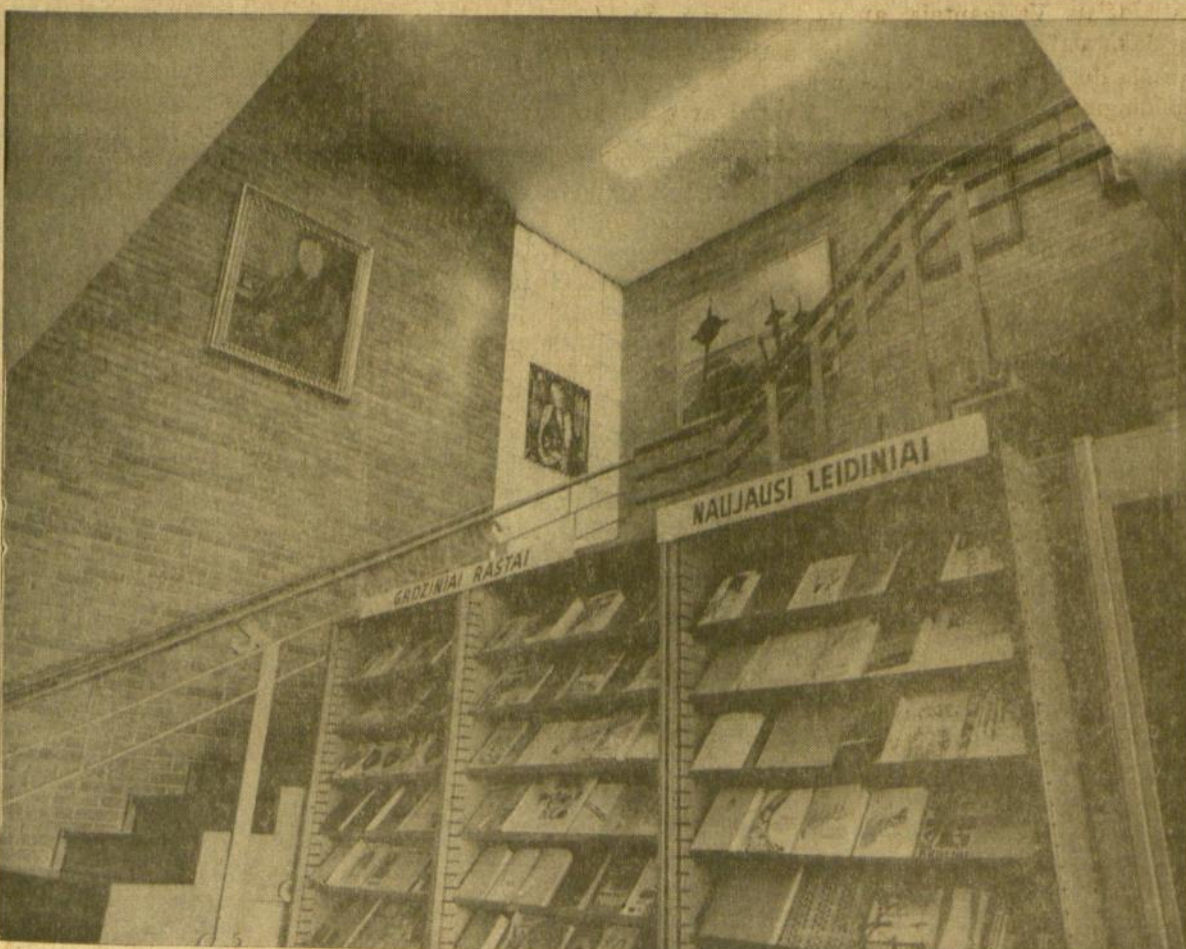
Susitinkant su knyga, reikėtų laikytis to paties padarumo, kaip susitinkant su žmogumi. Negalima norėti, kad sutiktas žmogus atitiktų visoms mūsų nuotalkoms. Bet taip pat nega-

lima manyti, kad kiekvienas naujai sutiktas žmogus yra mūsų priešas.

Vargiai ar gali būti parašyta knyga, kuri visais atžvilgiais patenkintų kiekvieną skaitytoją. Tačiau kaip retas susitikimas su žmogumi nėra kaip nors mums vaisingas, taip pat galima pasakyti ir apie tas knygas, prie kurių mes turime įmanomą priėjimą.

Atrodo, kad redakcijos, radijo stotys, TV stotys turėtų skatinti savo skaitytojus ar klausytojus pasisakyti knygos, kurie ją perskaitė, reikalui. Tai bus naudinga ir rašytojams. Jie žinos, kur jų idėjos randa atgarsį visuomenėje, kur ne. Skaitytojo ir rašytojo bendradarbiavimas turi būti abipusis. Nebūtų literatūros ugdymui naudinga, jei darytųsi du vienas nuo kito nepriklausomi ir vienas su kitu nesiskaitantys luomai. Rašytojas gal kartais pasijus nesuprastas ir nepakankamai įvertintas, tačiau jis nebus pamirštas ir ignoruojamas. Tačiau jau tuo pačiu, kad jis drįsta leisti savo knygą, jis sutinka būti viešai visuomenės teisiamas.

V. Bgd.

Lietuviškųjų knygų vitrinos erdviose "Draugo" patalpose (4545 W. 63rd St., Chicago, Ill. 60629) laukia skaitytojų ir pirkėjų. Visų čia esamų knygų katalogas duodamas arba pasiunčiamas paštu nemokamai. Nuotr. V. Noreikos

prilauso nuo dviejų dalykų: nuo pačios tikėjimo tiesos ir nuo dabartinio žmogaus. Jėzus Kristus čia yra aukščiausia norma bei pavyzdys (K. Rahner, Vokietija).

Krikščioniškasis mokslas jokiū būdu neveikia pasauly kaip opiumas (kaip migdantis veiksnys). Priešingai, jis savo esme

yra radikalus, verčia žmogų kreipti dėmesį į šį pasaulį ir uždeda pareigą keisti padėtį ten, kur žmonės yra pavergę vieni kitus arba kur žmonės yra paaukojami tam tikrų institucijų bei laisvė yra tam tikros įsigalėjusios santvarkos išlaikymui, kur jėga pažeidžia teisingumą. Bažnyčia, kaip tikinčiųjų į Jėzų Kristų bendruomenė, yra įpareigota žodžiu ir darbu šio tikslo siekti. Bet visų pirma pati Bažnyčia savo tarpe turi įgyvendinti krikščionišką dvasią. Ji turi meilės bei bendrybės ryšiu jungti visus, kurie vieni nuo kitų yra atskirti kultūros, rasės, lyties, turto ar klasių užtvaramis. Bet ar gali krikščionybė pakeisti šią dienų pasaulį, Ji jau yra jį pakeitusi, ir tai yra istorinis faktas. Tik ji nėra pasaulio pakankamai pakeitusi, ir čia yra jos kaltė (H. Kueng, Vokietija). Neišvengiamo teologijos rizika

Teologija turi budėti, kad Bažnyčia nesusidėtų ir savęs netapdintų su tam tikromis politinėmis ideologijomis ir savęs nenužemintų iki grynai politinės religijos. (J. Metz, Vokietija.)

Iš naujo turi būti permąstytas ir lytiškumo vaidmuo žmogaus gyvenime. Proto vienašališkas vyravimas virš jausmo bei lytiškumo, taip charakteringas Vakarų intelektualinei tradicijai, nepajėgė įnešti harmonijos bei savitvardis žmogaus gyvenimui, ir didelė dalimi yra prisidėjęs prie neracionalių, baisių iškrypimų karų bei nusikaltimų pavidalu. Kadangi Katali-

(Nukelta į 2 psl.)

TEOLOGŲ KONGRESAS BRIUSELYJE

(Atkelta iš 1 psl.)
kų Bažnyčia jau iš tradicijos yra užsiangavusi tam tikrai pažūrai į lytiškumą, tai postūkis tuo klausimu jai nebūsiąs lengvas (G. Baum, Kanada).

Pavienis teologas nėra nekeldingas. Ieškodamas naujų būdų tikėjimui skelbti, jis sąmoningai žino, kad jam gresia suklydimo pavojus. Bet tą riziką jis turi prisiimti. Antraip teologiniai tyrimėjimai bei pažanga iš viso nebūtų galimi. Teologai turi bandyti visus įmanomus kelius bei galimybes (W. Kasper, Vokietija).

Teologais yra visi

Teologais yra visi tikintieji, kurie mąsto apie savo tikėjimą. Iš pagrindų klausimą imant, jog krikščionių tarpe tam tikri asmenys yra Dievo specialistai, būtų piktžodžiavimas. Dėl to reikia teologiją nuklerikalinti ir leisti ją dėstyti ir pasauliečiams (Jossua, Prancūzija, savo mintimis padaręs klausytojams didžiausią įspūdį).

Be kontakto su kitais mokslais teologija pati save izoliuoja ir nuskurdina. Todėl tikintieji pastebi vis didesnių pamokslų atitrūkumą nuo jų kasdieninio gyvenimo (Schillebeeckx, Olandija).

Bažnyčioje neturi būti vietos institucijoms, kurios yra priešpaudos, nelaisvės, neteisingumo ir sąžinių prievartavimo priežastimi (Bas van Iersel, Olandija).

Ateties Bažnyčioje turės būti atstatyta pusiausvyra tarp hierarchijos ir pasauliečių atliekamų funkcijų (Y. Congar, Prancūzija).

Demokratiški rinkimai Bažnyčioje

Popiežius ir vyskupai turi būti demokratiškai renkami. Kandidatus į popiežių turėtų statyti ne kardinolų kolegija, o tokia įstaiga, kuri reprezentuoja visą Bažnyčią. Vyskupai turėtų būti renkami ribotam laikui. Juos turėtų rinkti pačios vyskupijos kunigai ir tikintieji (A. Greeley, JAV).

Tuo klausimu spaudos konferencijoje kardinolas Suenens sūlė, kad popiežių rinktų vyskupų sinodas. Tada būtų galima tikėtis, kad prie popiežiaus rinkimų prieitų ir jaunesni žmonės. Kardinolo nuomone, kurią jis pastatė tik kaip vieną iš daugelio, ligšiolinio būdo (popiežių leisti rinkti kardinolams) reiktų būtinai atsakyti. Popiežiaus prestižas nebūtų didelis, jei jį išrinktų tokia asmenų grupė, kurioje neatsispindė visa Bažnyčia. Niekam nėra paslaptis, kad italių skaičius kardinolų kolegijoje yra neproporcingai didelis ir kad kai kurie asmenys kardinolas tampa dėl to, kad juos, sulaukusius 75 metų amžiaus, reikia pagerbti ir kur nors padėti.

Kardinolas pasisakė ir už vyskupų skyrimo reformą. Čia aišku Romai tenka paskutinis žodis. Bet ji turėtų vyskupą parinkti iš tų kandidatų, kuriuos pristato atitinkamos vyskupijos tikintieji.

Giškai dėl rezoliucijų

Visiškai naujas dalykas buvo teologų kongreso rezoliucijos. Ligi šiol tokiuose kongresuose tai tikrai neįprastas dalykas. Aišku, iš jų reikia laukti atgarsio ir bažnytiniam gyvenime. Tad dėl jų ir kilo labai smarkūs ginčai. Kongreso dalyviai nesutiko rezoliucijų klausimo palikti kongreso vadovybei. Jie patys norėjo nuspręsti, ar išnešti rezoliucijas ar ne. Konservatyvioji kongreso dalis bandė rezoliucijų klausimą visai išimti

iš dienotvarkės. Tačiau kongresas nepasidavė nė šiai grupei ir didele balsų dauguma pasisakė už rezoliucijas, tik pareikalavo jas kitaip pavadinti, būtent, kongreso teologinio darbo gairėmis. Rezoliucijų vardo kongresas nenorėjo dėl to, kad jis pats neatstovavo lygiomis proporcijomis visų kontinentų, mentalitetų ir kryptių. Dėl to paskelbtos rezoliucijos parodo tik kryptį, kuria eina Briusely susirinkę teologai.

Teologinės gairės buvo padalintos į pagrindines ir papildomasias. Pagrindinių buvo dvylika. Įžangoje buvo pasakyta, kad jos gali pasitarnauti, aiškinantis šių dienų problemas. Čia teologai nenorėjo duoti teologinių aptarčių ar siūlyti atbaigtų sprendimų. Jie tik esą nuomonės, kad jų pasiūlos yra svarbios abiejų, tiek Bažnyčios, tiek teologijos teorijai bei praktikai.

Pagrindinių gairių santraukos

1. Teologija, turinti atėičiai įtakos, gali kilti tik iš tų tarpo, kurie angažuojasi šių dienų pasauly ir yra atsakingi už visuomeninį gyvenimą, nes teologija mes suprantame krikščionies mąstymą apie savo tikėjimą, kartu sujungtą su jo gyvenančio tam tikram laikui ir tam tikroje kultūroje, patirtimi. Dėl to ir pasauliečiai, turį teologijos davana, turi teisę imtis teologinio darbo, pareikšti savo teologinę nuomonę bei dėstyti teologiją.

2. Mokomasis Bažnyčios autoritetas ir teologai yra to paties krikščioniškojo mokslo tarnyboje. Jie negali apsieiti vieni be kitų, o turi būti vieni su kitais nuolatiniame dialoge. Gi teologai savo ruožtu tik tada gali atlikti savo užduotį (aiškinti tikėjimą dabarčiai), jei jie gali visiškai laisvai vieni su kitais diskutuoti teologines problemas bei ieškoti jų sprendimo. Bažnytinis autoritetas savo viešus perspėjimus teologams, mūsų nuomone, turėtų daryti tik po pasikalbėjimo su atitinkamu teologu ir visada tik tokiu būdu, kuris nepažeidžia pagrindinių žmogaus asmens teisių bei krikščioniškojo orumo.

3. Dirbą teologinį darbą turi paisyti ne tik evangelijos, bet ir žmonių su įvairiomis kultūromis, religijomis, mokslais, męnu ir literatūra. O tai jau savaime veda į teologinį pluralizmą. Kritiškai kūrybinis teologinis mąstymas yra ne vien teorijos dalykas, bet skirtas ir praktiškam žmonių, bendruomenių ir Bažnyčios naudojimui.

4. Krikščioniškasis mokslas reiškia patį Jėzų Kristų. Jėzus Kristus, nukryžiuotas ir prisikėlimas, yra visosios tikėjimo skelbimo norma ir kiekvieno bažnytinio veikimo mastas. Kad ir pasilaikydama krikščioniškumo idealus, krikščionybė be tikėjimo į Jėzų Kristų netenka savo pagrindo.

5. Dievas apsirėičia Jėzuse Kristuje kaip susitaikancioji meilė. Kalbėti apie Jėzų be ryšio su Dievu reiškia jo nepripažinti kaip Kristaus (Dievo Sūnuso). Tik Jėzuse Kristuje žmogaus ranka savo tikrąjį išgelbėjimą ir į kitus nukreiptoje pasiaukojančioje meilėje savo laisvę. Kalbėti apie Jėzų Kristų be ryšio su meile žmonėms reikėtų

6. Didieji kristologiniai (apie Kristų) pareiškimai bei aptartys, paskelbtos praityje, galioja ir dabarties Bažnyčiai. Tačiau jų negalima aiškintis be jų istorinio konteksto (kodėl jas tada taip redagavo) bei jas vien kartoti. Kad jas visų laikų ir visų kultūrų žmonės suprastų, reikia šiam krikščioniškajam mokslui nuolat duoti naują žodinę formą.

7. Krikščionių bendruomenės turi kritiškai peržiūrėti savo situaciją visuomenėje, gimusią istorijos bėgy. Jos yra tos visuomenės dalimi, Jos negali būti neutralios nė politiniu, nė ūkiniu atžvilgiais. Jos turi savo santykių su visuomene kritiškai peržvelgti, kad pačios netaptų priešpauą vykdančių jėgų bei institucijų bendrininkėmis. Krikščionių bendruomenės, jų vadai bei visi tikintieji turi veikliai angažuoti už visų prispaustųjų, kaip antai, už rasiniai diskriminuotų, ūkiniai išnaudojamųjų ir totalinių režimų paverttųjų išlaisvinimą. Ir teologija turi užsiimti šiais klausimais. Tik taip Bažnyčia galės atlikti savo uždavinį ir atsistoti kaip dvasios laisvės gynėja.

8. Bažnyčios uždavinys yra skelbti išganymą, kurį Dievas siūlo visai žmonijai, tiek Vakaruose, tiek Rytuose, tiek šiaurėje, tiek Pietuose. Dauge ly pasaulio kraštu viešojo gyvenimo sekularizacija yra jau įvykęs kultūrinis faktas. Jei

"Encyclopaedia Lituanica" redaktoriai ir leidėjas posėdžiauja. Iš kairės ir dešinės: prof. J. Puzinas, prof. S. Sužiedėlis, prof. A. Landsbergis, prof. J. Jakštas, prof. A. Kučas, enciklopedijos leidėjas J. Kapočius ir V. Rastenis. Nuotr. V. Maželio

SUTELKTIŅĖM JĖGOM GREITINAMAS DARBAS

Encyclopaedia Lituanica suplanuota išleisti per trejus metus

Lietuvių Enciklopedijos leidykla, siekdama pagreitinti angliškios Encyclopaedia Lituanica rengimo darbus, išplėtė jos redakciją taip, kad nuo šiol visi numatytieji tos enciklopedijos tomai galėtų būti rengiami lygia tvarkos. Šalia prof. Simo Sužiedėlio, parengusio visų tomų planą ir jau suredagavusio pirmąjį bei žymią dalį antrojo tomo, ir šalia prof. Raphaelio Sealey, kalbinto redaktoriaus stilisto, redaktoriaus pakviesti dar prof. dr. Juozas Jakštas, prof. dr. Antanas Kučas, prof. Algirdas Landsbergis, prof. dr. Jonas Puzinas ir Vincas Rastenis.

Spalio 19 New Yorko Lietuvių židinio patalpose įvyko Encyclopaedia Lituanica redakcijos posėdis, kuriame dalyvavo visi minėti redaktoriai (be prof. Sealey) ir leidėjas Juozas Kapočius. Tuo posėdžiu pradėtas naujas

ji laikyti nereikšmingu žmoniems.

9. Naujasis Testamentas rodo, kad bendruomeninio gyvenimo formos ir principai, pagal kuriuos jis organizavosi, buvo įvairūs pagal vietas ir laiko sąlygas. Tuo pagrindu istorijos bėgy visa tai toliau vystėsi. Šian dien popiežiavimas, patriarchatai bei susirinkiminė Bažnyčios vadovybė be teigiamų turimų ir neigiamų bruožų. Bet mes turim laikytis šių formų ir siekti jų papildymo. Be to, šandien apamenės dalimi, jos atsiranda naujos bažnytinio bendruomeninio gyvenimo formos. Jos Bažnyčiai turi labai didelės reikšmės.

10. Kiekviena bažnytinė bendruomenė gyvena tam tikroje visuomenėje, kurioje ji turi reprezentuoti vieną apaštalinę Bažnyčią. Visi krikščionys bendrai kaip broliai yra atsakingi už Viešpaties mokslo skelbimą ir bendruomenių kūrimą. Šiam tikslui šventoji Dvasia suteikia Bažnyčiai įvairių dovanų. Prie jų priklauso ir Bažnyčiai vadovaujančių asmenų tarnyba, kurios tikslas yra garantuoti, kad visi galėtų atlikti savo uždavinį: autentiškai skelbti krikščionybę ir siekti sugyvenimo meilėje.

11. Bažnyčios kaip Dievo tautos samprotis bei Bažnyčios istorinė raida verčia šiandien ieškoti naujų būdų popiežiui, vyskupams ir klebonams rinkti. Dievo tauta turėtų gauti teisę dalyvauti savo vadų rinkimuose.

ENCYCLOPEDIA LITUANICA leidimo darbų etapas. Susitarkyta, taip, kad žymiai sumažėtų ir pagaliau visai išnyktų laukimo protarpiai nuo vieno tomo išspausdinimo iki kito atidavimo į spaustuve.

Posėdyje patvirtintas toks redaktorių darbo paskirstymas:

Prof. Simas Sužiedėlis baigia antrojo tomo rengimą ir yra tolesniųjų tomų darbo koordinatorių. Vincas Rastenis baigia antrojo tomo dalį (daugiausia į raištas ir redaguoja trečiąjį tomą (KLS-M). Prof. Juozas Jakštas redaguoja ketvirtąjį tomą (N-R), prof. Antanas Kučas — penktąjį (S-T), prof. Jonas Puzinas — šeštąjį (U-Z), o prof. Algirdas Landsbergis redaguoja visiems dar neišleistiems tomams literatūros, teatro, dailės temas bei tu sričių menininkų biografijas — apibūdinimus. Be to, kai kurioms temoms rengti yra pa-

kviesti ir vėliau bus kviečiami savo srities žinovai.

Asmenys, kurie jaučiasi turį tai ar kitai temai nušviesti duomenų, šia proga kviečiami painformuoti apie tai S. Sužiedėli arba atitinkamo tomo redaktorių. Šis kvietimas skelbiamas viešai ypač dėl to, kad redaktoriai nesijaučia galį tobulai numatyti, kas kokiu turi viešai dar nepaskelbtų, bet šiai enciklopedijai reikšmingų duomenų. O svarbu, kad su reikalingais duomenimis nebūtų prasielkta vien dėl susižinojimo stokos. Suprantama, kaip jau turimiesiems, taip ir šiuo keliu gautiems duomenims turės būti taikomi šios enciklopedijos paskirties diktuojamieji atrankos dėsniai.

Ta pačia proga leidykla kreipiasi ir su kvietimu į visą šios enciklopedijos leidimui taip aiš-

12. Moters diskriminaciją Bažnyčioje ir neretai dar ir pačioje visuomenėje šiandien reikia viešai kritikuoti. Be to, jau yra atėjęs laikas svarstyti galimą moters vaidmenį ir bažnytinėse vadovybėse.

Papildomosios gairės

1. Yra žmonių, vyrų ir moterų, kurie pačioje Bažnyčioje turi (Nukelta į 4 pusl.)

DR. ANNA BALIUNAS
AKIU, AUSU, NOSIES IR GERKLĖS LIGOS
PRITAUKO AKINIUS
2858 West 63rd Street
Val: kasdien 10-12 val. ir 7-9 v vak. Šeštadieniais 10-11 val. Trečiadieniais 12-1 val. vakare. Trečiadien. nuo 11 val. ryto iki 3 val. p.p. Šeštadien. 11 val. ryto iki 3 val. p.p.
Ofiso telefon. PR 8-3229.
Rez. telefon. WA1brook 5-5076

DR. IRENA KURAS
GYDYTOJA IR CHIRURGĖ
KODIKIŲ IR VAIKŲ LIGŲ SPECIALISTĖ
MEDICAL BUILDING
7156 South Western Avenue
Pirmad., antrad., ketvirt. ir penkt. nuo 11 val. iki 1 val. p. p. ir nuo 6-8 val. vakare. Trečiadien. nuo 11 val. ryto iki 1 val. p.p., šeštadien. 11 val. ryto iki 3 val. p.p.
Ofiso telefon. RE 7-1108
Rez. tel. 239-2919

DR. K. G. BALUKAS
AKUSERIJA IR MOTERŲ LIGOS GINEKOLOGINĖ CHIRURGIJA
6449 S. Pulaski Road (Crawford Medical Building) Tel. LU 5-6446
Pirma lizonus pagal susitarimą, jei neatsilpieka skambinti 274-8012

DR. VL. BLAŽYS
PLAUČIŲ IR VIDAUS LIGOS
2801 West 63rd Street
Kampus 63-6jos ir California
Val: kasdien nuo 6-8 val. vakaro. Šeštadieniais 2-4 val. Trečiadien. ir kitu laiku pagal sutartį
Ofiso telefon. 476-4042
Rezid. tel. WA1brook 5-3048

DR. C. K. BOBELIS
Inkstų ir šlapimo Takų Chirurgija
Tel. 695-0533 — Elgin
425 No. Liberty Street
Route 25, Elgin, Illinois

kiai ir be svyravimų pritarusią lietuvių visuomenę, primindama, kad

dabar, kai angliškosios lituanistinės enciklopedijos rengimo darbus jau suorganizuotas taip, kad įmanoma gana apytikriai ir gana realistiškai numatyti to darbo atlikimo terminų tvarkaraštį; atėjo laikas ir visiems pritarėjams savo pritarimą irgi sukonkreinti ir imtis ENCYCLOPEDIA LITUANICA nebeatidėlojant užsisakyti ar užsakyti, kas yra kam ją numatęs.

Spalio 19 posėdyje Encyclopaedia Lituanica leidėjas ir redaktori-

riai apskaičiavo, kad yra patenkinamos sąlygos, kuriose jie tiki atliksią šį darbą maždaug per atinančius trejus metus. Bet parebržiama, kad tarp tų sąlygų yra ir užsakyimų plaukimo pagreitis, kuriam pasireikšti laikas yra ne po trejų metų, o dabar.

ENCYCLOPEDIA LITUANICA turinio reikalais kreiptis adresu: S. Sužiedėlis, 68 Glendale St., Brockton, Mass. 02402. Adresas užsakyti: ENCYCLOPEDIA LITUANICA, 361 West Broadway, P.O. Box 95, So. Boston, Mass. 02127, U.S.A.

Leidykla ir Redakcija

Tel. ofiso HE 4-5849. rez. 388-2237

DR. PETER T. BRAZIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
2434 West 71st Street
Val: pirm. ketv. 1-4 vakare 7-9 antr., penkt. 1-5, treč. ir šešt. tik susitarus

DR. EDMUND E. CIARA
OPTOMETRISTAS
2709 West 51st Street
TEL. GR 6-2400
Val. pagal susitarimą: Pirmad. ir antr. 10-4; šeštadien. 10-2 val.

DR. E. DECKYS
GYDYTOJA IR CHIRURGĖ
SPECIALYBĖ — NERVŲ IR EMOGINES LIGOS
CRAWFORD MEDICAL BUILDING
6449 So. Pulaski Road
Valandos pagal susitarimą
Rez. Tel. GI 8-0873

DR. W. M. EISIN EISINAS
Akuserija ir moterų ligos Ginekologinė Chirurgija
6132 S. Kedzie Ave., WA 5-2670
Valandos pagal susitarimą, jei neatsilpieka, skambinti: MI 3-0001.

DR. JANINA JAKŠEVIČIUS
JOKSA
VAIKŲ LIGOS
2656 West 63rd Street
Pirmad., antrad., ketvirt. ir penkt. nuo 12 iki 3 val. ir nuo 5 iki 8 val. vak. Šeštadien. nuo 1 iki 4 val.

DR. A. JENKINS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3844 West 63rd Street
Val: kasdien nuo 1-4 p. p. ir 6 iki 8 val. Trečiadien. ir šeštadien. uždaryta
Ofiso ir buto tel. Olympic 2-1381

DR. F. V. KAUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1407 So. 49th Court, Cicero
Val. kasdien 10-12 ir 4-7. Trečiadien. ir šeštadien. tik susitarus.

DR. ALG. KAVALIŪNAS
VIDAUS LIGŲ IR KRAUJO SPECIALYBĖ
Valandos pagal susitarimą
Skambinti 585-2525
Telefon. veikia 24 val.

DR. WALTER J. KIRSTUK
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
(Lietuvis gydytojas)
3925 W. 59 Street
Val: pirmad., antrad., ketvirtadien. ir penktadien. nuo 12-4 val. p. p. 6-8 val. vak., šeštadien. 12-2 val. p. p. Trečiadien. uždaryta.

DR. IRENA KURAS
GYDYTOJA IR CHIRURGĖ
KODIKIŲ IR VAIKŲ LIGŲ SPECIALISTĖ
MEDICAL BUILDING
7156 South Western Avenue
Pirmad., antrad., ketvirt. ir penkt. nuo 11 val. iki 1 val. p. p. ir nuo 6-8 val. vakare. Trečiadien. nuo 11 val. ryto iki 1 val. p.p., šeštadien. 11 val. ryto iki 3 val. p.p.
Ofiso telefon. RE 7-1108
Rez. tel. 239-2919

DR. P. KISIELIUS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
4938 W. 15th Street, Cicero
Kasdien 1-3 val. ir 6-8 val. vak. Iškyrus trečiadienius. Šeštadieniais 12 iki 4 popiet.

DR. MARIJA LINAS
AKUSERIJA IR MOTERŲ LIGOS
2817 West 71st Street
Telef. HEMlock 6-3545
(Ofiso ir rezidencijos)
Valandos pagal susitarimą

DR. A. MACIUNAS
CHIRURGAS
2858 West 63rd Street
Pirma tik susitarus
Valandos pirmad., ketv. 6-8 val. antrad. 2-4 val.

DR. J. MEŠKAUSKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
SPECIALYBĖ VIDAUS LIGOS
2454 West 71st Street
(71-os ir Campbell Ave. kampas)
Pirm. ir penkt. 2 — 8 p. p.
Antr. ir ketv. 9 — 11 v. r.
r 4-8 p. p. Šeštadien. 9 v. r. iki 12 d.

DR. FRANK PLECKAS
OPTOMETRISTAS
Kalba lietuviškai
2618 W. 71st St. — Tel. 737-5149
Tikrina akis. Pritaiko akinius ir "contact lenses".
Val. pagal susitarimą. Uždaryta treč.

DR. A. PUSTELNIKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
SPECIALYBĖ VIDAUS LIGOS
5159 South Damen Avenue
Tel. Ofiso PR 6-7800; Namų 925-7697
Valandos tik pagal susitarimą. Trečiadieniais uždaryta.

DR. E. RINGUS
RENTGENOLOGAS
9760 South Kedzie Avenue
Val. pirmad., antrad., ketvirtadien. ir penktadien. 8 v. r. iki 9 v. r. Treč. ir šeštadien. 8 v. r. iki 3 val. popiet.

DR. ZIGMAS RUDAITIS
SPEC. ORTHOPEDIJOS LIGOS
2745 West 69th Street
Tel. 737-2290; ofiso ir rezidencijos
Pirma lizonus tik susitarus — (by appointment).

DR. LEONAS SEIBUTIS
Inkstų, Pūslės ir Prostato CHIRURGIJA
Ofisas 2656 W. 63rd St.
Val: antrad. nuo 1-4 popiet, ketvirtadien. nuo 5-7 vakare
Ofiso tel. 776-2880; Rez. 448-5540

DR. J. J. SIMONAITIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Adresas: 4255 W. 63rd Street
Ofiso tel. REliance 6-4410
Rez. GRowellhills 6-0617

DR. P. STRIMAITIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Bendra praktika ir chirurgija
Ofisas 2750 W. 71st Street
Telefonas 925-8296

DR. VYTAUTAS TAURAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Bendra praktika ir moterų ligos
Ofisas ir rez. 2652 W. 59th St.
Tel. PRospect 6-1233

DR. V. TUMASONIS
CHIRURGAS
2454 West 71st Street
Priliminėja lizonus tik susitarus
Val. 2-4 p. p. ir 6-8 val. vak. Trečiadien. ir šeštadien. uždaryta

DR. ONA VASKEVIČIUS
(VASKAS)
GYDYTOJA IR CHIRURGĖ
6648 South Albany Avenue
Val: pirm. antrad., ketv. 6-8 val. vak., penkt. ir šeštadien. 2-4 popiet ir kitu laiku pagal susitarimą

DR. F. C. WINSKUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3107 West 71st Street
Val: 2 iki 4 v. p. ir 7 iki 8 v. v. Treč. ir šeštadien. pagal susitarimą

DR. PETRAS ZLIOBA
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
6449 South Pulaski Road
Ofiso tel. 767-2141 Namų 636-4850
Val: pirmad., antrad., penktadien. 1-4 ir 6-8 v. v. ketvirt. 6-8 v. vakare. Šeštadieniais 11-1 val. popiet.

Dieviškojo grožio ieškotojas

Friedricho Hoelderlino 200 metų gimimo sukaktį minint

A. TYRUOLIS

Zinomas literatūros kritikas J. Nadleris pagrįstai teigia, kad Hoelderlinas yra prarastojo dieviškojo grožio ir žmonijos aukštinio amžiaus ieškotojas. Tik dieviškumą čia reikia suprasti ne tiek krikščionišką, kiek antiikinę prasmę.

Hoelderlinas dabar rikiuojamas į didžiųjų vokiečių poetų gretas. Tačiau su jo garbės žvaigžde ne visad taip buvo: kone per visą 19 šimt. ji buvo priblūsusi ir tik nuo pirmojo pasaulinio karo ėmė spindėti visu skaidrumu. Romantika su savo krikščionišką ir liaudies kūryba juo nesidomėjo, o realizmas visai šimtmecio pabaigai ji taipgi buvo nustūmęs į šalį. Dabar Hoelderlinas jau pasaulinės literatūros figūra, iškilus himninio stiliaus lyrikas, gretinamas su Pindaru ir Klopštoku.

Gimęs 1770 m. švabų krašte, ant Nekaro upės krantu, Friedrichas Hoelderlinas anksti neteko tėvo ir buvo auklėjamas motinos, kuri jam įkvėpė meilę gamtai ir nenumaldomą idealaus pasaulio ilgesį. Buvo mimoziskai jautrus, tačiau kartu ir išdidus. Iš meilės motinai ėmė studijuoti teologiją Tuebingene, bet Hoelderlino tikslas buvo tapti ne teologijos, o poezijos dvasininku.

Hoelderlino tautietis Sileris jį nukreipė į pedagogines vėžes — buvo namų mokytoju Jenoj, vėliau Frankfurte prie Maino, kur išvydo savo graikiškąjį idealą — Diotimą — savo auklėtinio motinos Suzetės Goptard asmeny. Nors Hoelderlinui Diotima buvo tai, kas Dantei Beatricė, bet dėl įtarimo turėjo ją palikti. Nuo čia ir bus prasidėjęs Hoelderlino dvasinis lūžis. Dar keletą metų dirbęs pedagoginį darbą Šveicarijoje ir Prancūzijoje (Bordeaux), Hoelderlinas 1802, jau dvasiškai palūžęs, grįžo pas savo motiną, o nuo 1806 jis jau buvo dvasios ligonis, nors protarpiais yra dar

kai ką ir vertingo sukūręs.

Hoelderlino vieta vokiečių poezijoje nėra aiškiai nustatyta. Literatūros istorikas Korff jį laiko "romantiniu klasik". Hoelderlino antikos samprata yra ekstatiskai dioniziška, o Goethės ir Šilerio blaiviai apoloniška. Hellin-grathas, išleides Hoelderlino raštų kritinį leidimą (1913-23), nuo kurio prasidėjo Hoelderlino renesansas, jame mato "nežinomo dievo" ieškotoją, kas sutampa su Signerio ir Wuerttho pastaba: "Jis nėra krikščioniškas poetas tikrąja to žodžio prasme, bet naujų dievų pranašas žmonijai, kuri atitrūko nuo krikščionybės ir dabar yra vidinio bedieviškumo nelaimėje." Kai kurie katalikų rašytojai, kaip Guardini, R. Schneider, norėtų jame įžiūrėti ir viską apimančių užmojų, kada jis "suzėis-tu veidu" pagaliau grįžta į Kristų (kūrybos pabaigoj).

Hoelderlinas ypač buvo paveiktas Platono ir Winckelmanno raštų (pastarojo "kilnaus paprastumo ir tylaus didingumo"). Antikinio pasaulio grožio (harmonijos) idealu jis taip stipriai persiėmė, kad atsiradęs plyšys tarp tikrovės ir idealo jį galop palaūžė dvasiškai. Vieno dailidės Tuebingene globojamas, Hoelderlinas toj dvasios suturemėj išgyveno kone 40 metų (mirė 1843).

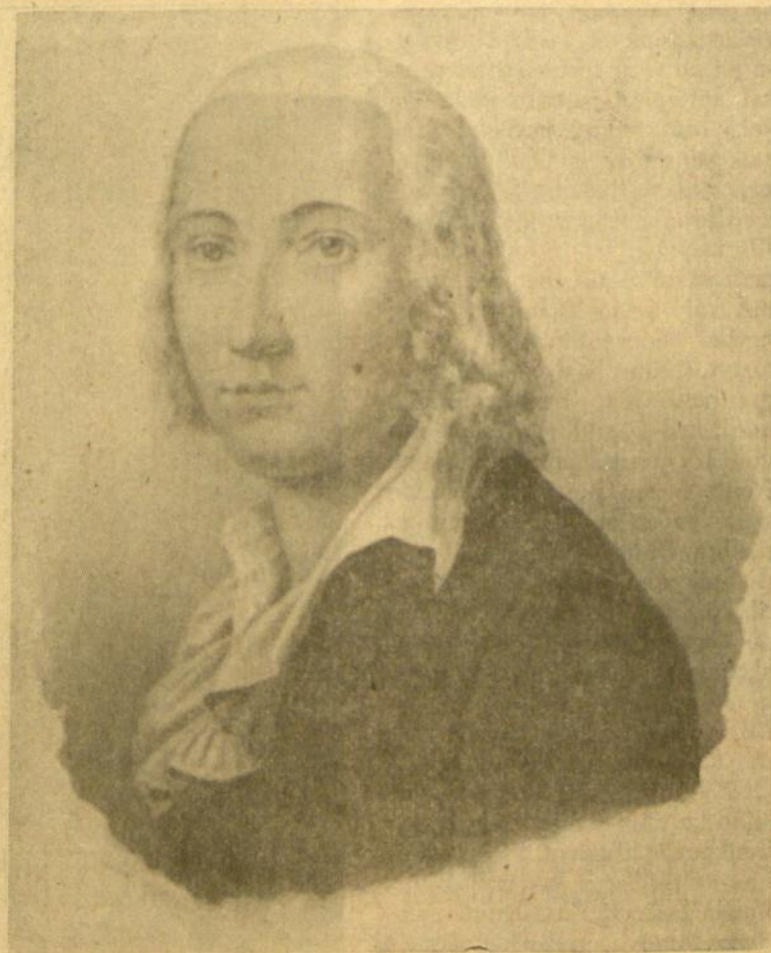
Nemažiau Hoelderlino kūrybai turėjo reikšmės jo studijų draugų Schellingo ir Hegelio filosofija: pirmojo monizmas (nuo pasaulio į Dievą), antrojo dialektika (nuo Dievo į pasaulį). Abiejų sintezės Hoelderlinas ieškojo dieviškajame grožyje, kurs geriausiai buvo įkūnytas antikiniame graikų pasaulyje. Iš tikrųjų jie visi trys — du filosofai "apaštalai" ir vienas poetas "pranašas" — buvo ryžęsi sukurti "Dievo kara-

lyste" vokiečių tautoj. Antikinis pasaulis turėjo eit visokių dorybių pavyzdžiu tautai. Tėvynės motyvas ypač dažnas Hoelderlino poezijoje. Tauta, ieškok savo aukštinio amžiaus, šaukia Hoelderlinas. Atseit, gerbk praeitį, jeigu nori didingos ateities.

Pasiaukojimas už tėvynę rodomas ir vieninteliame Hoelderlino romane (laiškų forma) "Hyperione". Siužetas imtas iš graikų sukilimo prieš turkus (1770), čia jaunas graikas sunkiai kenčia dėl savo tėvynės padėties, apsvilia, bet nežūva — lieka grožiui skelbti (Hoelderlino, kaip poeto asmeny). Muzikinėj dramoj "Empe-doklyje" užgriebiama "Fausto" problema — protu įsiveržti į dievybės paslaptis, kur reikia tikinčios ir nuolankios širdies. Čia vyriausias veikėjas žūva, kad, atpirkęs kaltę, atgimtų dieviškąjį bendrijai.

Hoelderlino poezijos forma — antikinės lyrikos forma, būtent o-dė, elegija, himnas. Pradėjęs bendro pobūdžio rimuotom odėm Šilerio pavyzdžiu, Hoelderlinas savo vėlesniajia laisvų ritmų poezija pasiekė itin aukšto lygio.

• Didysis Bern. Brazdžionio "Poezijos pilnaties" vakaras bus gruodžio 12 d. Jaunimo centre. Programoje: Liet. Rašytojų draugijos pirm. kun. L. Andriekaus žodis ir meninė programa, kurioje dalyvauja aktorės Zita Kevalaitytė-Visockienė, Karilė Baltrušaitytė-Vaišaitienė, solistė Roma Mastienė, modernaus baletu šokėja — Jagna Štangenbergaitė. Vakara ruošia Meno draugija šatrija ir Korp! šatrija. Pats poetas Bernardas Brazdžionis tą dieną taipgi atskris iš Los Angeles į Chicagą ir vakaro programoje skaitys savo kūrybą.

Vienas didžiųjų vokiečių poetų Friedrichas Hoelderlinas, nuo kurio gimimo šiemet sueina 200 metų.

Friedrichas Hoelderlinas

LIKIMO GIESMĖ

(Iš "Hyperiono")

Saulės minkštaisiais takais
Vaikštinėjat, laimingosios dvasios!
Skaistus dievų oras
Glosto švelniai
Jus tartum šventąsias stygas
Pirstai švelnieji.

Alsuoja lyg kūdikis miegas
Jie danguje, be lemties,
Ir skaisčiam
Pumpure išlaikyta
Zydi amžiais
Jųjų dvasia,
Ir laimingosios akys
Zvelgia į tylų
Amžių skaidrumą.

Tik' ai mums nėra skirta
Niekad žemėj ilsėtis,
Ir žūva ir krinta
Taip kenčiantys žmonės
Aklai valanda
Iš po valandos
Kaip vandens kad krinta
Nuo uolos į uolą,
Per ištisą metą į nežinią.

VAKARO FANTAZIJA

Prieš savo trobelę pavėsy ramus
Sėdi artojas, rūksta smagus židyns.
Svetingai suaidi keleiviui
Kalmelio varpai vakariniai.

Ir grįžta jūreiviai į uostą dabar
Tolimuos miestuos, nutyla smagus
Turgavietės triukšmas; pavėnėj tylioj
Spindi bičiuliams drauginga puota.

Ak, kur man? Mirtingieji gyvena
Iš darbo, algos; smagu jiems pavargti
Ir vėl atsilsėti; kodėl gi nemiega
Niekad krūtinėje mano dyglys?

Vakariniam danguj pražysta pavasaris;
Gausybė ten rožių, ramybe alsuoja
Tas aukso pasaulis; tenai
Paimkit mane, debesys purpuriniai!

Šviesoj ir ore tesuduš mano meilė, kančia! —
Bet lyg išsigandęs to prašymo kvalio,
Burtas pabėga, tamsu po dangum
Ir vienišas vėl aš, kaip visad.

Atėik gi, miego švelnūs! per daug jau
Geidžia širdis, galop išgėsti tu, jaunyste,
Tu neramioji, svaįnga!
Rami ir giedri tada esti senatvė.

VILČIAI

O viltie! malonioji! gėriu užimta!
Tu, kur liūdnio namo neniekini
Ir mielai patarnauji, kilnioji,
Tiek čia mirtingiems, tiek danguj esantiems.

Kas esi tu? mažai gyvenau. Bet jau dvelkia
Šalčiu mano vakaras. Lyg šešėlis tylus
Esu dar čionai! ir jau be giesmės
Užsnūsta krūtinėj spurdėjęs širdis.

Zalis' am slėny, kur nuo kalno galvus
Ošia šaltinis kasdien ir rudens
Pražysta gėlė man melioji,
Ten, tyloje, malonioji, tavęs aš

Ieškosiu, arba kai vidunaktį ima
Nematomos dvasios miške bruzdėti,
O viršom manęs spinduliuoja vis linksmos
Gėlės, tos žydinčios žvaigždės aukštai danguje,

O Eterio dukra! tada pasirodyk tu
Iš savo tėvo sodų, ir jei negali
Atėiti kaip žemės dvasia, išbaugink,
Išbaugink kuo kitu tu man širdį.

TĖVIŠKĖ

Linksma grįžta jūreivis į ramiąją srovę
Iš salų tolimų, kur sukauptė lobį;
Tėviškėn grįžti norėčiau ir aš;
Bet ko parsivešiu tiek, kiek kančios? —

Brangūs krantai, kur mane užauginot,
Ar mellės nutildysit kančią, ar duosit,
Mano vaikystės miškai, kai vėl grįšiu,
Ramybės nors vieną dar kartą?

Vertė A. Tyruolis

TAUTINIAI ŠOKIAI, DRABUŽIAI IR PRIEKAIŠTAI "GRANDINĖLEI"

1. Liaudies menas kaip pagrindas individualinei kūrybai

Kalbant apie liaudies meną ap-lamai, daugelis galvoja, kad tai yra kažkas sena, nekintama ir nekeistina. Bet šitokia pažiūra, tiksliai kalbant, nėra teisinga. Gyvenime nieko nekintamo nėra, todėl negali nekisti ir liaudies menas, nes kintamumo pagrindas yra žmogaus kūrybingumas. Kol žmogus bus kūrybingas, tol ir jo menas bus kintamas. Bet kadangi liaudies menas yra kolektyvinis, tai jis kinta ne staigiais šuoliais, bet pamažu. Dėl to galima kalbėti apie vienokio ar kitokio laikotarpio liaudies meną.

Iš liaudies meno išauga individualinis menas. Tokį meną sudarė liaudinis pagrindas ir individuali jo variacija, individualus apipavidalinimas. Ji tada vadiname nebe liaudiniu, bet tautiniu menu, nes jis daugiau ar mažiau atspindi visų tautos sluoksnių tam tikro laikotarpio meną. Tokio individualaus meno, daugiau ar mažiau paremto

L. DAMBRIČNAS

liaudies menu, pavyzdžiais galime laikyti Marquette parko Chicagoje ar Maspetho New Yorke lietuvių bažnyčias, kompozitorių harmonizuotas liaudies dainas ar poetų eilėraščius, parašytus daugiau ar mažiau liaudies dainų stilijue. Suprantama, kad šitaip gali būti perkurti ir kiti liaudies menai — tapyba, skulptūra ir pan.

Visa tai, man rodos, reikia turėti galvoj ir kalbant apie mūsų tautinius šokius bei drabužius, dėl kurių pastaruoju metu kilo nemaža ginčų. Iš tikrųjų ne tiek ginčų, kiek pikty priekaištų vienam šokių sambūriui — Clevalando Grandinėlei. Jai prikišama (daugiausia "Naujienose"), kad ji šokanti kitaip, negu kiti mūsų tautinių šokių sambūriai, ir kad ji nevenganti svetimybų, ypač slavybių, taigi nėra grynų tautinių šokių ansambliu, ir dėl to negirtinas, juo labiau nedemonstruotinas kitataučiams.

2. Galimas šokių ansamblių įvairumas

Čia gali būti du klausimai: 1) kodėl, pripažįstant kitų sričių menininkams teisę individualiai perkurti (harmonizuoti, stilizuoti) liaudies meną, neturėtų būti leidžiama šokių kūrėjams individualiai stilizuoti liaudies šokius? ir 2) kodėl turėtų būti bloga tame pačiame vakare šalia tautinių šokių šokti ir kitokius šokius, kad ir polkas ar kadrilius? Nuosekliai logiškai galvojant, atsakytų reikėtų šitaip. Stilizuoti liaudies šokius galima tuo pačiu pagrindu, kuriuo harmonizuojamos liaudies dainos. Logiškas nuoseklumas reikalauja, kad leidžiant viena, neturėtų būti peikiama ir kita. Dėl polkų ir kadrilių reikia pasakyti tą patį, kas galima pasakyti dėl svetimų dainų, dainuojamų mūsų koncertuose šalia mūsų liaudies ar liaudies dainų pagrindu harmonizuotų bei kitokių dainų. Daugumos mūsų solistų koncertų programas sudaro paprastai dvi dalys: pirmos, ir dėl to negirtinas, juo labiau nelietuvių kompozitorių dainos ar arijos. Logiškas nuosek-

lumas ir vėl reikalauja, kad neven-giant miršrios programos koncertu, nėra ko bijoti ir mišraus repertuaro šokių.

Bet jeigu šitaip, jeigu pripažįstame teisę stilizuoti liaudies šokius, jeigu pripažįstame galimybę šalia savų šokti ir kitokius šokius, tai nėra jokio pagrindo pykti ir bartis dėl to, kad, pavyzdžiui, Grandinėlė nori kiek kitaip šokti, negu kiti mūsų tautinių šokių sambūriai šoka. Kaip yra visokių koncertų (vien liaudies dainų, harmonizuotų liaudies dainų, operų arijų ar mišrių), taip gali būti ir visokių

šokių programų (vakarų) — grynai savų tautinių šokių, tautinių stilizuotų šokių ar mišraus repertuaro šokių. V. Beliajaus grupė kaip tik ir šokdavo ne tik lietuvių, bet ir kitų tautų šokius.

Aplamai reikėtų aiškiai skirti du dalykus: šokių grupes, kurios nori rodyti tik senovinius, "klasikinius" šokius, ir taipgi tokius šokių sambūrius, kurie nori kurti ką nors naują, daugiau ar mažiau pasinaudodami senaisiais dalykais. Juk ir dabar jau turime ne vieną vadinamąjį tautinį šokį, sukurtą individualių kūrė-

ju, pvz. klumpakojis, kalvelis ir kt.

3. Ar tinka polkos ir kadriliai šalia tautinių šokių

Kai kas gali sakyti, kad jei šokių grupė šoka įvairių tautų šokių, tai ji negali vadintis lietuvių liaudies, arba tautiniu, šokių ansambliu. Vardas čia, žinoma, nėra esminis dalykas. Bet jeigu vis dėlto toje grupėje dominuoja lietuvių tautiniai šokiai, tai koks polkos ar kadrilio priedas negali jai to vardo paneigti, ypač kad tiek mūsų liaudies šokiai dažnai yra susiję su polkom

Lietuvių tautinių šokių sūkurėje.

Nuotr. V. Maželio

(Nukelta į 4 pusl.)

TAUTINIAI ŠOKIAI, DRABUŽIAI IR PRIEKAIŠTAI GRANDINĖLEI

(Atkelta iš 3 pusl.)

— tai vis polkos įtakoje sukurti šokiai" (10 p.). Ir išvadą autorė daro tokia: "Šokiai, kaip ir kiekvienas menas, ribų nežino, keliauja iš krašto į kraštą. Tačiau tauta, sukūrusi arba pasisavinusi šoki, savam kūriniumi davė savitą charakterį ir originalumą, išėinančią iš tautos tradicijų, tuo ji išskirdama iš kitų tautų kūrinių... Tad nežūrnt, kieno įtakoje jie kūrėsi, klumpakojis, sūstas, žiogelis ar bet kuris kadrius, visi jie mūsų tautos kūrinys. Jie kaip tautos kultūros dalis ejo iš kartos į kartą" (10 p.).

Dr. J. Balys LE XV teigia, kad "ypatingo lietuviško šokio žingsnio negalima nustatyti... kad labai dažnai įvairiomis atmainomis pritaikomas polkos žingsnis" (494). Toliau tas pats autorius pažymi, kad mūsų liaudies šokiai "retai tepateikiami gryna liaudiška forma. Paprastai kiekvienas šokių grupės vadovas juos stilizuoja pagal savo skonį ir nusimanyimą. Tautotyriiniu požiūriu mūsų liaudies šokių niekas netyrinėjo" (ten pat).

Čia galima pridurti, kad žiurovai, žiūrėdami šokančius, grožisi ne tik tai pačiais šokiais, bet gal dar labiau jų menišku atlikimu. Čia ta pati analogija su dainavimu. Mes grožimės solistų ar chorų ne tik lietuviškų dainų, bet ir nelietuviškų arijų atlikimu. Jeigu solistas mūsų koncertuose galima dainuoti svetimas arijas, tai kodėl mūsų šokėjams neturėtų būti leidžiama gražiai sušokti kad ir svetima, bet Lietuvoje seniai išpopuliarėjusią polką?

4. Kaip su tautiniais drabužiais?

Kas čia pasakytą apie šokius, tinka ir drabužiams. Be abejo, ir jie gali būti stilizuojami. Net ir tie rodomeji kaip pavyzdiniai tautiniai iš tikrųjų yra vienu ar kitu atžvilgiu pastilizuoti, pagražinti. Žinoma, stilizacijai yra ribos, bet tai dažnai būna subjektyvus reikalas. Neabejotina, kad Grandinėlės vadovai bei tautinių drabužių audėja p. Aldona Vaitonienė, p. A. Tamošaitienės mokinė, apie tautinius drabužius nusimano, tur būt, neblogiau, negu jų kritikai.

Tas klausimas diskutuojamas ir Lietuvoje (žr. Romuladas Ozolas, "Tautinio drabužio tradicija", Kultūros Barai, 1969, Nr. 4; ir Klemensas Čerbulėnas, "Tradicijos ir šiuolaikiškumas tautiniuose drabužiuose", Dailė, Nr. 12), tik ten jis svarstomas akademiškai, o ne publicistiškai, kaip pas mus.

Ryšium su tuo gali būti klausimas, ar pvz. Grandinėlei, šokant polką, tinka apsirėngti ne tautiniais drabužiais, o kitokiais. Tur būt, daugumas sutiks, kad nėra reikalo vilkėti tautiniais drabužiais, šokant nelietuvišką šoki. Ir dėl to nėra pagrindo priekaištauti, kad Grandinėlės šokėjai kai kuriuos šokius šoka ne tautiniais drabužiais ir su skarelėm ar kaip kitaip apsirėngusios. Teko matyti Amerikoje šokant Lenkijos tautinį ansamblių Mazowsze, kuris šoko ne tik polonezus, mazurkas bei krakoviakus, bet ir polkas bei kadrius, bet ir vilkėjo ne tik tautiniais, bet ir kitokiais drabužiais.

5. Naudingas specialistų žodis

Kanadiškis A. Rinkūnas siūlo (Tėviškės Žiburiai, 1970.10.1), kad ginčą dėl Grandinėlės spresų ne mėgėjai, bet specialistai. Be abejo, tam visi pritaris. Mes čia jau nurodėme du tokius specialistus: vieną žinomą liaudies meno žinovą, kitą knygos apie liaudies šokius autorę. Yra ir Lietuvoje išleistų tos srities darbų. Vien tik J. Lingys išleido net tris knygas. Mūsų Liudas Sagys apie Lingį rašė: "Šokdami savo tauti-

nius šokius, tokius kokius čia šiandien žinom ir kokie jie čia išliks, turėtumėm prisiminti, kad didžiąja dalimi tai J. Lingio nuopelnas. Jis — neabejotinas mūsų tautinio šokio tėvas. Jis pirmas juos pradėjo nuodugnai aprašyti, skirstyti, paruošt moksliniu pagrindu" (Akiračiai, 190, Nr. 7). Sagys ten pat nurodo, kad trečioje mūsų tautinių šokių šventėje iš 14 suaugusių šokių šokių 11 buvo nurašyta iš Lingio. Yra Lietuvoje ir daugiau to klausimo specialistų. Taip pat diskutuojama tai ir žurnaluose. Plg. Alg. Vyžinto rimtą straipsnį "Kas džiugina, kas nerimą kelia" (Literatūra ir Menas, 1969, 1. 18).

Specialistais praktikai galėtume vadinti tuos asmenis, kurie ilgą laiką yra sėkmingai dirbę kaip tautinių šokių mokytojai, kaip pvz. Br. Shotas, O. Ivaškienė, J. Matulaitienė, G. Breichmanienė, R. Zotovienė, L. Sagys ir kiti. Iš panašių specialistų sudarytas ir Lietuvos tautinių šokių institutas Chicagoje. Šie asmenys, jeigu ir nėra kokių specialių tyrinėjimų atlikę, tai vis tiek yra daugiau ar mažiau su kitų tyrinėjimais susipažinę, juos studijavę. Jų balsas, be abejo, būtų reikšmingesnis. Bet kadangi daugelis jų yra kokios nors šokių grupės vadovai, tai jiems ir nepatogu tuo klausimu rašyti — savo šokėjų grupę girti ar kitų grupes peikti, ypač kad, anot dr. Balio, kiekvienas grupės vadovas šokius stilizuoja pagal savo skonį ir nusimanyimą.

Kai nepasisako specialistai, pradeda rašyti diletantai, lietuviškai tariant mėgėjai, ar šiaip žmonės, kurie kartais rašo nebe meno, o kitokiais sumetimais. Iš to ir kyla visas nesupratimas, kaip tai atsitiko ir su priekaištais Grandinėlei.

6. Kaip mėgėjai kritikuoja

Kaip minėta, daugiausia kritikos Grandinėlei paskelbta Naujienose. Jos tiesiog išvystė akciją prieš Grandinėle — vedamaisiais, L. Vaičiūnienės ir visokių slapyvardininkų (M. Šnarienės, Mokytojos, Šokėjos ir kt.) straipsniais. Visi tie kritikai Grandinėlei nemato nieko teigiamo, o vien tik neigiamybės. Grandinėle, anot L. Vaičiūnienės, "išskanti iš bendro kelio", jos šokamas pakeltojijs "tolygus kazokėliams", o ir kiti "kazokiškai stilizuoti". Vadinas, sekama rusais, nurodomas ir jų šokių kūrėjas Moisejevas. Pastaruoju metu ilga straipsnis (per 7 Naujienų numerius 9.19-9.26) paskelbė M. Šnarienė. Ji polemizuoja su visais, kurie gyrė Grandinėle, ir labai patenkinta, lyg geležinė radusi, kad pietų amerikietis Martinez Suarez pastebėjo Grandinėlės šokiuose polką, kuri jam primenanti slaviską šoki. Šnarienė jis autoritetas, ir ji kuone kiekvieną pastraipoj kartuoja apie svetimybės, slavybes Grandinėlės šokiuose, nepateikdama jokių savų įrodymų. Jai, matyt, užtenka Vaičiūnienės ar panašių autoritetų. Bet tokia kalba, kurioj kas nors griežtai teigiama neįrodinėjant, paprastai vadinama tuščiažodžiavimu. Kiek tuose priekaištuose yra logikos, rodo kad ir šis pavyzdėlis iš Mokytojos slapyvardžiu pasirašyto straipsnio. Ji nurodė, kad televizijos artistė Eliana Cifuentes "televizijoje kalbėdama pabrėžė, kad lietuviai nėra slavų kilmės". Bet Mokytoja daro išvadą: "Tai gerai. Bet ir iš to galima suprasti, kad tokia Grandinėle per daug skirtinga nuo "slavų" nepasirodė" (Naujienos, 8.14). Geresnės logikos, tur būt, nereikia.

Tačiau smarkiausių žodžių prieš Grandinėle papylė Naujienos savo vedamaisiais. Jų logika tokia: Grandinėlės mokytojas Sa-

gys buvo susitikęs su iš Lietuvos atvažiavusiu šokių mokytoju J. Lingiu; kadangi Lietuvoj dabar viskas rusinama, tai ir Lingys yra jei ne visai surusėjęs, tai gero-kai aprusėjęs; jis taip greit, lyg koks burtininkas, paveikęs Sagį, kad tas dabar ir Grandinėle ėmęs rusinti. Kadangi Sagys gyvena Clevelande, kur gyvena ir P-LB valdyba, tai ir ji kalta, kad nesutvarkė Sagio. Bet pažiūrėkime, kaip pačios Naujienos viską gražiai suformulavo: "Lingys, matyt, įtikino Sagį, kad reikalinas kultūrinis bendradarbiavimas"; kad Grandinėle reikia nuvesti į Vilniuje Leninui nuošiamą šventę ir ten nusilenkti lietuvių tautos nukariautojams. Iš jau paskelbtų žinių ir iš papildomų pranešimų, atrodo, kad Sagys sutikęs Lingiui paduoti Clevelando Grandinėlės galą. Šiai transakcijai pritaria bet kokia kaina lietuvius valdyti trokštančioji P-LB viršūnelė. Ta viršūnelė mano, kad Grandinėle nutemps ir kitas grandis" (N. 1970.4.2). Po tokio kaltinimo nieko labiau pri-trenkiančio išgalvoti nebegalima: ne tik Sagys, bet ir P-LB viršūnelė pasiryžė "nusilenkti lietuvių tautos nukariautojams"! Bet jeigu taip, tai pirmiausia reikėtų kaltinti ne Sagį, o tą P-LB viršūnelę ir ją traukti garbės teisman ar tiesiog kelti revoliuciją ir ją nuversti.

Po šitokio rašymo daug kam atrodo, kad iš tikrųjų ginčijamasi ne dėl Grandinėlės, kad ji tėra tik pretekstas. Jeigu būtų rūpėję Grandinėlės šokiai ar aplamai tiesa, tai nei Naujienos, nei L. Vaičiūnienė nebūtų sąmoningai rašę netiesos, kad Sagys su Lingiu važinėję į Kanadą kalbinti "šokių mokytojus vykti į okupuotą Lietuvą ir dalyvauti rusų lietuviams primestose įvairiose šventėse" (N. 1970. 4. 17). Iš to labai aiškiai matyti, kad Naujienoms labiausiai nepatinka P-LB viršūnelė, nes ten sėdi ne jų žmonės, o jų labai nekenčiami frontininkai ir kiti. Tad, norint juos iš ten iškrapstyti, reikia juos pirmiausia sukompromituoti, nesiskaitant su priemonėmis. O iš tikrųjų jie nesukompromitavo nei P-LB valdybos, nei L. Sagio, o tik save, parodydami, kad su jais rimtos diskusijos neįmanomos.

Mes nemanome teigti, kad Sagys yra neklaidantis ir kad Grandinėle šoka tobulai. Ją, kaip ir kiekvieną kitą šokių grupę, galima kritikuoti, bet tai reikia daryti atargiai, nes čia tos kritikos liečia ne tik vadovą, bet ir šokėjus, taigi mūsų jaunimą. M. Šnarienė rašo, kad čia jaunimas nekaltinamas. Bet jeigu rašoma, kad "Grandinėle pradėjo domėtis ne lietuviškais, bet Lietuva pavergusius rusų tautos šokiais ir drabužiais" (N. 4.2), tai kas gi čia kaltinamas? Vienas Sagys juk dar nėra Grandinėle. Naujienų vedamųjų kritikams patys šokėjai, atrodo, ir nerūpi, o tik knieti morališkai sužlugdyti Sagį ir per jį P-LB "viršūnelę". Jie stengiasi pasirodyti esą dideli patriotai, o Sagį nori padaryti pataikūnu ar pardsidavėliu "lietuvių tautos nukariautojams". Iš šventraščio žinome, kad viešai prieš altorių savo dorybėm gyrėsi fariziejus ir niekino muitininką. Kas gi tad yra "Naujienų" smūgiai Sagiui ir tai "viršūnelėi", jei ne ryškiausias fariziejizmo atvejis?

Pabaigoje reikėtų priminti čia ir Bendruomenės vadovybių pareigą, kurios šiuo atveju jos neatliko — Grandinėlės nuo puoli-mo piktų puolimų ir šmeižtų. Pietų Amerikos Lietuvių pakviesta ir paremta, Grandinėle pati susiorganizavo išvyką. Tad ir kyla klausimas, ar ir Bendruomenėj pradėsimė partizaninę veiklą, kokia jau seniai reikiiasi kitur?

Iš Giedrės Zumbakienės emailo darbų parodos Kultūros židiny Brooklyne, N. Yorke. Nuotraukoje pati dail. Giedrė Zumbakienė ir dail. Vytautas Ignas. Nuotr. V. Maželis

Viena kita detalė Lietuvos teatro sukakčiai

Šių metų "Draugo" rugsėjo mėn. 19 dienos kultūriniam priede tilpo straipsnis "Aukštinė Lietuvos teatro sukaktis išveijojė atnaujinimui akstiną" pasirašytas slapyvardžiu sutrumpintomis raidėmis "st. m.". Man atrodo, kad straipsnis yra reikalingas patikslinimui.

Čia paduodu ištrauką iš Liet. Encikl. XV t. 663 psl., kur rašoma, kad Lietuvių Meno Kūrėjų Draugija organizavo "Teatro tarybą, kurion įėjo J. Baltrušaitis (pirm.), J. Vaičkus (v. pirm.), Žilėvičius (sekr.), A. Sutkus, A. Varnas, B. Bruoga, A. Oleka — Zilinskas, o vėliau dar S. Šilingas ir K. Glinskis. Teatro vardas skambėjo originaliai — LMKD Draugijos Dramos ir Operos Vaidykla.

Tačiau dramos teatras nebuvo taip lengvai organizuojamas. Anot B. Bruogos, "susidarė beveik priešrevoliucinė ispaniška padėtis: generolų daug, o tų kareivių taip mažai. Visiems generolams vietos neužtenka, o kurį iš jų padaryti štabo viršininku?"

Taryba posėdžiavo kelis vakarus savaitėje šalia teatro rūmų esančio restorano verandoje iki vėlybos nakties. J. Vaičkus turėjo savo studijoje pajėgius aktorius, gerai disciplinuotus ir išlavintus, važinėjo vaidindamas po įvairias vietas ir kolektyvas buvo vadinamas "Vaičkaus skrajojančiu teatru". A. Sutkus turėjo Tautos teatro vardu jaunų aktorių grupę. Jiedu vienas kitam nedarė jokių nuolaidų, mes jų jokiū būdu negalėjome suvesti prie bendro darbo, kad vaidinimai būtų pradėti. Jiedu buvo "amžini priešai". Miesto teatras jau buvo išnuomotas LMK Draugijos, ir jam vadovauti buvo pakviestas J. Žilėvičius. Dėl patalpų nebuvo jokių problemų. Kivirčiai kartdavausi kiekvieną kartą, kai tik pridedavome prie vaidinimų, svarstant, kuris turi pradėti. Al. Vitkauskas buvo Kaune režisavęs lietuviškus pastatymus jau daug metų anksčiau, rež. K. Glinskis visada pasiūlydavo save vieno ar kito pastatymas, A. Oleka laikė-

Teologų kongresas

(Atkelta iš 2 pusl.)

ne. Jam iki dviejų trečdalių trūko keturių balsų.)

2.

Evangelija, reikalaujama radikaliai angažuotis žmogaus laisvinime, verčia dalykiškai susvarstyti ne tik visuomenės, bet ir pačios Bažnyčios gyvenimo jos organizaciją, apeigas ir praktikas, kaip antai bažnytinę diplomatiją bei finansus, socialinį katalikiško švietimo vaidmenį ir pinigų, skirtų ūkiniai atsilikusiems kraštams, panaudojimą.

3.

Mes stojam visų tų pušen, kurie iš tikrųjų kovoja už žmogaus laisvę, bet ypatingai esam solidarūs su visais tais, kurie gyvena pavojuose ar tremtyje, kurie yra kalinami ar kankinami.

4.

Mes kviečiam visus krikščionis, nežūrint kokias funkcijas jie beatliktų Bažnyčioje, taip angažuotis visais šiais kausimais, kaip to reikalauja evangelija.

Teologai turi gyventi šalia krikščioniškųjų bendruomenių. Daugelis į pasauliečių stovį grįžusių kunigų sunkiai randa darbą dėka konkordatų nuostatų arba dėl krikščionių jiems rodomo nepasitikėjimo. Visi klausimai, liečią seksualinį gyvenimą, yra užblokuojami, visų pirmiausia celibato laisvo pasirinkimo kunigams problema. Šiems belieka tik apsunktas grįžimas į pasauliečių stovį. Tas viskas vyksta Kristaus Bažnyčioje, kuri skelbia laisvę ir viltį. Mes protestuojam prieš tokias praktikas, kurios tik padidina šių dienų žmonių nepasitikėjimą Bažnyčia. (Visi vadinamų pagrindinių ir papildomų teologinio darbo gairių punktai buvo priimti dviem trečdaliais balsų. Šitas

leidimų teatro išnuomavimui. jei norite, prašau, pasirinkite dieną, vaidinkite ir jus...

Suprantama, visiems buvo tie tušti kivirčiai įkirėję. Po ano vaidinimo savaime visas reikalas išsispredė J. Vaičkaus naudai. Po poros metų jis jau sukinėjosi JAV lietuvių kolonijose.

Vaidinimas įvyko 1920 m. gruodžio mėn. 19 d., ne gruodžio mėn. 1 d., kaip rašoma mienetame tome ir J. Vaičkaus biografijoje. Po 12-kos dienų (gruodžio mėn. 31 d.) pradėjo save veiklą ir Opera su Verdi "Traviata".

Reikia manyti, kad gerb. Dramos teatro aktoriai tinkamai pamiminės Teatro aukštinę sukaktį. Toliau linki iš širdies, steigimosi metai buvęs Teatro tarybos sekretorius. Juozas Žilėvičius

Nuo pirmųjų operos ir dramos pastatymų Kaune iki jų suvalstybinio programose ir plakuotose vartotos emblemos vaizdas. (Lietuvių muzikologijos archyvas)

NEW RATES

FEDERAL SAVINGS AND LOAN SAFETY OF YOUR SAVINGS INSURED INSURANCE CORPORATION

6% PER ANNUM OF \$5000.00 OR MORE ON CERTIFICATES 2 Year Maturity

5 3/4% PER ANNUM ON CERTIFICATES OF \$1000.00 One Year Maturity

5 1/4% PER ANNUM ON CERTIFICATES OF \$1000.00 OR MORE 6 Month Maturity

5 1/4% PER ANNUM ON 90 DAY NOTICE PASSBOOK ACCOUNTS \$100.00 Minimum

5% PER ANNUM ON ALL PASSBOOK ACCOUNTS

DIVIDENDS COMPOUNDED DAILY PAID QUARTERLY

Chicago Savings & Loan Assn.

JOHN PAKEL, Sr., Chairman of the Board MRS. PHIL. PAKEL, Pres.

6245 SO. WESTERN AVE. TEL. GR 6-7575

HOURS: Mon. 12 P.M. to 8 P.M. Tues. 9 to 4. Thurs. and Friday 9 to 8. Sat 9 to 12.30

Auksinė Kalifornija ruošiasi auksinei mūsų teatro sukakčiai

JURGIS GLIAUDA

Gyvenimas meno ženkle neturi kasdieniškų lūžių. Tai yra ištiesa grandinė nuoveikių, kur laimėjimai ir pralaimėjimai, džiugės ar nuovyla nenulaužia koordinacinės linijos. Taip Lietuvos arba lietuvių teatras, iškilęs netgi mums nesuvokiamoje senovėje, vis labiau artėdamas į mus, žiba ryškėmis ugnimis, palieka savo išpaudas įvykiuose ir datose.

Viena iš reikšmingiausių teatro datų yra jo premjerinė data: 1920 metai. Tai lietuvių modernaus teatro atsiradimo data. Tai teatro uždanga, pakilusi savoje žemėje, Lietuvai atgavus nepriklausomybę.

J. Vaičkaus trupė, kaip byloja enciklopediniai duomenys, atidarė Valtstybės teatro erą. 1920 metais sausio 19 d. buvo pastatyta H. Sudermann'o pjesė „Joninės. Neseniai Draugo kultūriniam priede (nr. 220) teatro mokikanas St. M. nurodė 1920 m. gruodžio 19 d. kaip Lietuvos teatro gimimo datą. Iš esmės gi 1920 metai, kaip išsivijioje, lygiai okupuotoje Lietuvoje, laikomi Lietuvos teatro gimimo metais. Lietuvos teatras išgyveno penkias dekalas: pusę to laiko nepriklausomos Lietuvos globoje, kuri jį sutvirtino ir suteikė jam formas, išlikusias iki šiol. Jau dvi dekalas jis gyvena žvabiuose okupacinės cenzūros ir „rikiavimo“ skersvėjuose. Taip, studijuodamas lietuvių teatro scenografiją, ne vien aš, bet ir scenografinių veikalų autoriai ok. Lietuvoje sutinka, kad mūsų teatro laimėjimai buvo ryškesni ir esmingesni nepriklausomos Lietuvos periode.

Teisinant savo pralaimėjimus, sveriamasi už žaibolaidžio — už „asmenybės kultū“, Bet, pažvelgus ir į šios dienos politinės indoktrinacijos sąmyšį, nematyti sąlygų išdidžiam ir drąsiam teatro darbu. Greta nepriklausomos Lietuvos scenografinių laimėjimų ir režisūriniai bei vaidybiniai laimėjimai buvo stambesni, kaip kad šiandieniniame žvabiuose okupaciniame klimata.

Grįžtant prie auksinės Kalifornijos

Gana neįprastai atrodo, kad Lietuvos teatro sukakčiai smarkiai ruošiasi labai tolima, nuo lietuviškų centrų atšokusiu lietu-

vių scena Los Angeles mieste. St. M. ryškiai akcentuoja losangeiškių teatro gyvybingumą, lyg ir įpareigodamas losangeiškius pirmuosius iškelti sukakties minėjimo vėliavas ir iškilmingai apvaikščioti tas nuostabias datas. Tai puikus respektas Los Angeles dramos sambūrio dinamizmui.

Kaip tik šiais sukaktuviniiais metais Sambūris organizavo ir įvykdė Dramos konkursą, atrinko laimėtojus, parengė pastatymui premijuotuosius veikalus ir stovi kone išvakarėse savo darbo ir savo laimėjimų ekspozicijos.

Gruodžio devynioliktąją Los Angeles scenoje dešimt vaidilų, režisierėi Dalilei Mackalienei vadovaujant, atskleis premijuotosios Anatolijaus Kairio komedijos „Kū-Kū“ turinį.

Vienas mūsų dinamiškųjų dramaturgų Anatolijus Kairys, puikus savo alegorija, temos vystymo nekaskdienybėje, kondensuotu dialogu, sėkminga ir taiklija simbolika ir fantazijos polėkiu, jau kelis kartus rodėsi Los Angeles scenoje. Su A. Kairio tragiškąją „Šviesa, kuri užsidegė“ Los Angeles Dramos sambūris parsivežė iš Chicago teatro festivalio laurus ir premijas. Dabar prieš akis jo premijuotasis ir intriguojančiai dundantis „Kū-Kū“, atliepiantis mus išankstiniai laukiamu sarkazmu.

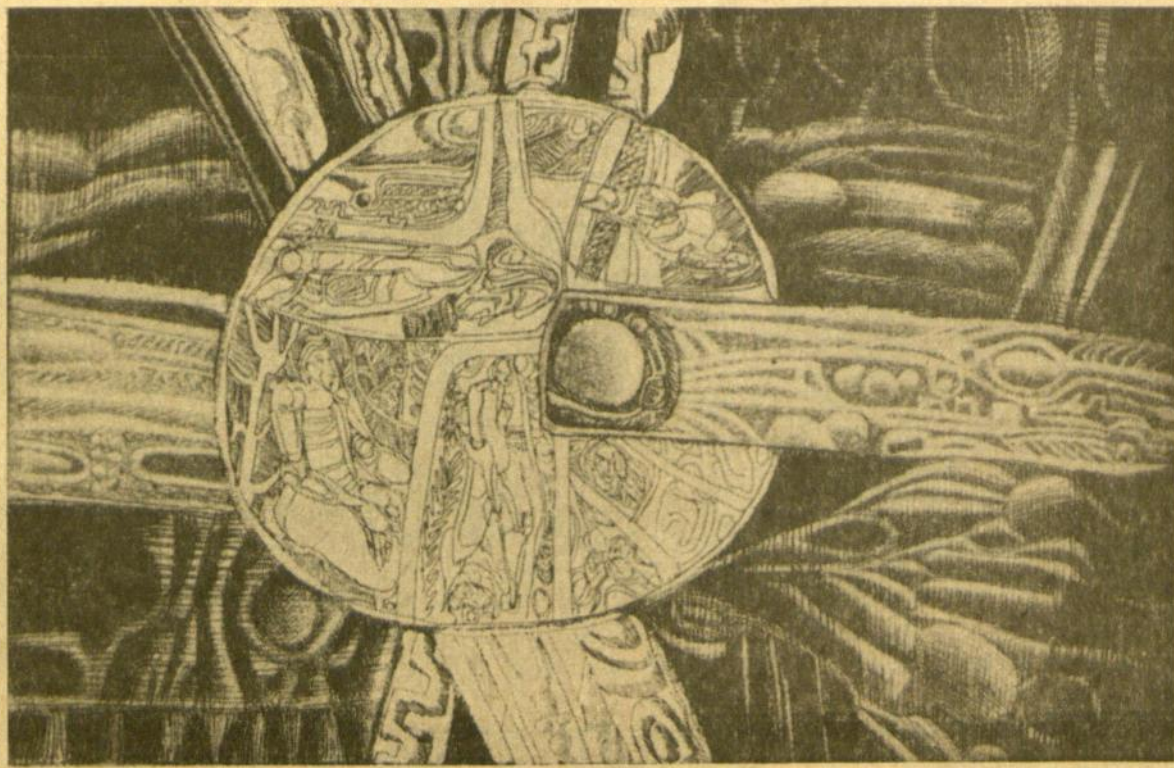
Su kitu premijuotu veikalu — Algirdo Landsbergio „Paskutiniu pikniku“ Sambūris žada dalyvauti antrajame mūsų Teatro festivalyje, kuris bus 1971 metais Chicagoje. A. Landsbergio „Penki stulpai turgaus aikštėje“ sėkmingai buvo pastatyti Los Angeles lietuvių scenoje, režisuojant taipgi D. Mackalienei.

Gruodžio devynioliktosios pastatymui suteiks ypatingą akcentą ir abiejų konkursų laimėtojų — A. Kairio ir A. Lansbergio — atsilankymas bei jiems premijų įteikimo iškilmės.

Sukaktuvinės datos

Su pakiliomis ir šventiškomis nuotaikomis Los Angeles Dramos sambūris šias premijų įteikimo iškilmes ir komedijos pastatymą skiria auksiniam Lietuvos teatro jubiliejui atžymėti.

Be abejo, daug kur taipgi įvyks teatinio auksinio jubiliejaus minėjimai. Tokiems minėjimams ruošiamasi ir okupuotoje Lietu-

Zita Sodeikienė. Iš parodos, vyksiančios lapkričio 14-22 d. Ciurlonio galerijoje, Chicagoje. Laiko bėgyje (oortas)

voje. Tikriausiai ten minėjimai bus labai iškilmingi, puošnūs, pompastiškai teatriški ir... tuose minėjimuose bus panegirikų poplitiniam režimui ir sunkių nusikaltimų praeities tikrovei, daug ką užtylėjus arba net brutaliai iškraipius. Tesekasi jiems, kiek cenzūros varžtai leis, pabrėžti ryšį su savo istorija ir akcentuoti pirmtakų aukas lietuvių scenos kultūrai.

„Kū-Kū“ pastatymas tad rišamas su Lietuvos teatro sukaktuvinėmis datomis. Išsivijioje teatras nori būti, ir iš tikro yra, bendrojo, visuotinio lietuvių teatro dalis. Natūralu buvo apspėti, kad sukaktuvinių datų apvaikščiojimo periodas sustos ties tomis istorinėmis datomis. Išsivijioje teatras nori semtis įkvėpimo ir jėgos iš praeities nuoveikių. Išsivijioje teatras į lietuvių teatro tradicijas atsiremia ir iš to semia įkvėpimą ir tuo remia savo darbą.

Bet, iš tikrųjų gi, 1970 metai atskleidžia mums ir dar vieną įdomią, teatro metraščiuose išlikusią datą. 1970 metai įdomūs ir tuo, kad turime septyniadesimtinę sukaktį, kada lietuvių buvo paskelbtas pirmasis lietuvių teatro istorijoje dramatinis veikalų konkursas. Tai buvo Petrapiulyje, kur išsivijiojo teatro veikia suklestėjo nuo 1892 metų. Stengdamiesi gauti scenos veikalų, „Savitarpiečių“ draugijos valdyba 1900 metais gruodžio 3 d. paskelbė konkursą. Buvo paskirtos dvi premijos: 50 ir 30 rublių ir

„pagiriantis atsiliepiamas“. Tačiau konkursas neįvyko. Petrapiulyje policija, į kurią buvo privalu kreiptis, neleido konkurso vykdymui ir sunkių nusikaltimų komitetą. Prašymas pateko pagaliau į Vidaus reikalų ministeriją, kur irgi buvo „užšaldytas“.

Epilogas

Koks organizacinės ir kūrybinės laisvės kontrastas yra Amerikoje! Mes esame čia savo scenos šeimininkai. Bet koks paradoksalas: iš visų mūsų kultūrinio institucijų mūsų teatras stovi didžiausiam aliarmo ženkle. Dramos teatras tikrai gyvena pamestinuko našlaičio dienas.

Niekas čia nesmerkia operos (jeigu dar ji pačių mūsiškių sukurta) ir jos meno estetikos, bei teikiama jos progų keliems mūsų vokalistams pasirodyti greta išskiliausias darbo aukas atnašaujančių chorų. Bet mes vis dėlto drąsiai sakome, kad, vos prieina prie scenos, turime rinktis neabejotinai primatu dramos teatru, suvaidinusių tautos formavime leviama ir nepakeičiama vaidmenį.

1970 metais lyg kažkaip pakilo lenktis Lietuvos teatrui. Šie metai, gal būt, nebus nustumti negirdomis, gal tai bus ir vėl vieni iš sėkmingų metų, kada desperatiška kova dėl dramos tea-

tro egzistencijos išsivijioje atramą entuziazme ir idėjoje. Paženklinti dramos konkursu šie metai yra aidas istorinėje erdvėje anam, svetimųjų neleistam vykdyti pirmajam dramos konkursui, kuris vyko irgi išsivijioje gyvenimo sąlygose.

Lonsangeliečiai pakiliai sutinka ir atžymi nuostabias lietuvių teatro sukaktuvines datas.

— Los Angeles teisme pilietis Baxter pasiūdė su žinomu šūkiu: „Duokite man laisvę ar mirtį“, bet teisėjas nepaklausė ir tedavė tik 5 paras.

● Mirė Satrijos Raganos sesuo. Rugsėjo 6 d. Zidikuose, Mažeikių apskr., 92 metų eida-metai yra aidas istorinėje erdvėje anam, svetimųjų neleistam vykdyti pirmajam dramos konkursui, kuris vyko irgi išsivijioje gyvenimo sąlygose.

Paieškojimas

Ieškoma ONA METELIENĖ (Budytė), Mykolo duktė, gimusi apie 1890 m. Tauragės apskr., Laukuvos valsč., Gulbių kaime. Iš Lietuvos išvyko apie 1908. Gyv. Chicagoje. Yra svarbių žinių apie jos seserį Marcijoną, kuri gyvena Lietuvoje — Šilalės rajone, Vidkiemyje. Prašoma atsiliepti arba turintį žinių apie ją pranešti adr.: Bronė Giovanni, 1929 W. Grand Ave., Chicago, Ill. 60622. Telefonas CA 6 6320.

KELIONES Į LIETUVĄ IR GIMINIŲ IŠKVIETIMAS Į AMERIKĄ

American Travel Service Bureau savininkas Vladas Rasčiauskas organizuoja 1971 metais grupines keliones į Lietuvą. Jei rengatės aplankyti savo gimines, patariame nedelsti ir iš anksto užsiregistruoti, nes vietų skaičius ribotas. Vladas Rasčiauskas pirmasis pradėjo organizuoti keliones ir jau yra nuvežęs daugiau kaip 20 grupių.

Jo vadovaujamas patyręs kelionių biuras gali jums suteikti visas formas kelionių reikalui, o taipogi sudaryti išskvietimus giminėms, turistams pavėšėti Amerikoje ar atvažiuoti nuolatiniam apsigyvimui.

Norime dar priminti, kad Biuras patarnauja visiems, norintiems aplankyti įdomias Amerikos vietas ir bet kuriuos kitus pasaulio kraštus: padeda išgauti kelionėms reikalingus leidimus ir patarnauja visas.

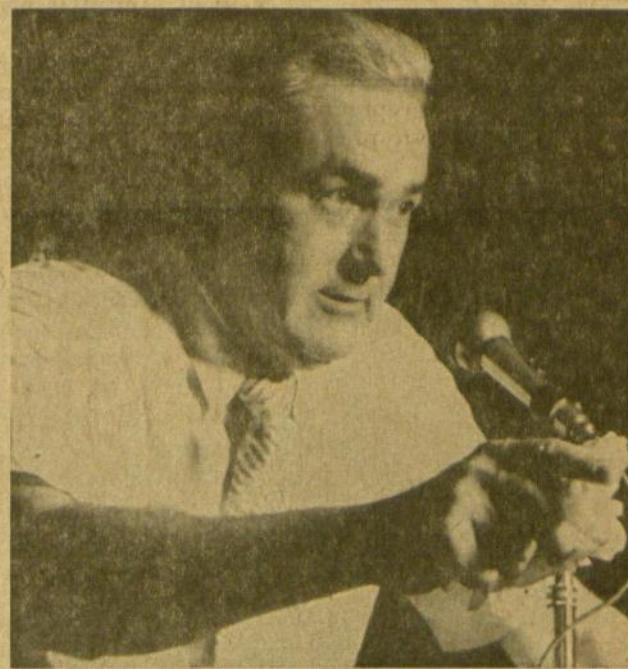
Del info mac jų kelionių ar tikv et mo ve kala s kre p tės j

AMERICAN TRAVEL SERVICE BUREAU
9727 So. Western Ave., Chicago, Ill. 60643
TELEFONAS — (312) 238-9787

LIETUVIŲ IR JŲ DRAUGŲ KOMITETAS RAGINA PERRINKTI

UŽ DUNNE LIETUVIAI PRIETELIAI: STANLEY BALZEKAS, Jr., pirmininkas

- Leon Apanas
- Albert J. Ankers
- Juozas Bacevicius
- Adolph Baltunas
- Casimir Baltramaitis
- Algis Barakauskas
- Vladas Birkelis
- Algird Brazis
- Dr. Milda Budrys
- Algis Dapkus
- Felix Daukus
- Stasys Daunys
- Joseph Daparas
- John Drevin
- Stasys Dziugas
- John Evan
- John Gibaitis
- Antanas Gintneris
- Bruno Gramant
- John Hartigan
- Victor Jautokas
- Peter Jankuba
- John Jonikas
- Tony Juska
- Andrius Juskevicius
- Charles P. Kal
- Albert Kerešis
- Alfonas Kerelis
- Bruno Kleimka
- Sverinus Krutulis
- M. Krygeris

GEORGE W.

DUNNE

COOK COUNTY TARYBOS KOMISIONERIŲ PREZIDENTU

- **KARO VETERANAS**
Tarnavo kariuomenėje 2-me pasaulio kare ir Korėjos kare.
- **VISUOMENĖS VADAS**
Amerikos Legiono Northrup Post No. 949 komandierius, buvęs pirmininkas Lakeview Lions organizacijos ir aktyvus CYO veikime.
- **IŠSTATYMŲ LEIDEJAS**
Narys Illinois Kongreso atstovų nuo 1942 iki 1962 metų ir iškilio iki daugumos kongreso vadu.
- **ADMINISTRATORIUS**
Prezidentas apskrities tarybos nuo sausio mėn. 1969 metų ir prieš tai buvo pirmininku Finansų Komiteto 6 ir pusę metų.
- **ŠEIMOS ŽMOGUS**
Jis ir jo žmona Agnes turi tris vaikus: Mrs. Mary Morrisseau, George W. Dunne Jr. ir Eileen ir keturis anūkus.

George W. Dunne domisi lietuvių įstaigom

Marijos Aukštesnioje Mokykloje (Maria High School)

LIETUVON UŽSISAKYKITE TIK SPECIALIUS RUBLIŲ PAŽYMĖJIMUS

Specialūs Rubliai yra keturis kartus vertingesni nei paprasti rubliai. SU SPECIALIAIS RUBLIŲ PAŽYMĖJIMAS jus giminės gali įgyti ką jie tik nori Vnesposyiltorg UZSIENIO VALIUTOS KRAUTUVĖSE už dalę reguliarios kainos — tikrumoje už ketvirtadalį reguliarios kainos arba net mažiau. Kai kurie daiktai yra įkainuoti taip pigiai, kad jų vertė yra 10 rublių už dolerį. Reikalaukite mūsų NAUJO katalogo, Jis NEMOKAMAS. Įsitikinsite, kad SPECIALIOS RUBLIŲ PAŽYMĖJIMAI yra geriausia dovana jūsų giminėms. Pristatomi į namus 3-4 savaitių laike. Kaina: \$2.13 už vieną Specialų Rublį. Visiškai jokių kitų primokėjimų. Pilnai garantuota.

Užsakykite dabar.

Užsakykite tik per

INTERTRAD EXPRESS CORP.

125 East 23rd Street Second Floor New York, N. Y. 10010 Tel. 982-1530

Reikalaukite mūsų nemokamo naujo katalogo su iliustracijomis.

SVARBU imame užsakyamus automobiliams ir butams.

Greičiausias, taupingiausias ir paprasčiausias kelias siųsti

DOVANAS

savo giminėms į Lietuvą ir USSR yra nupirkti jiems

PREFERENTIAL SPECIAL RUBLE CERTIFICATES

— SPECIALIŲ RUBLIŲ PAŽYMĖJIMUS —

kuriuos galima pakeisti į pirmos rūšies prekes specialiose Vnesposyiltorg'o užsienų valiutos krautuvėse. KOKYBĖ YRA AUKŠTA — KAINOS ŽEMOS Naujo katalogo apie šituos pažymėjimus kreipkitės į bet kurią mūsų prisijungusių firmų:

GLOBE PARCEL SERVICE, INC.

716 Walnut Street, Philadelphia, Pa. 19106 TEL. — (215) 925-3455

PACKAGE EXPRESS & TRAVEL AGENCY, INC.

1776 Broadway, New York, N. Y. 10019 TEL. — (212) 281-7729

COSMOS PARCELS EXPRESS CORP.

45 West 45th Street, New York, N. Y. 10036 TEL. — (212) 245-7905

ar į jų skyrius, ar tiesiog niai į:

PODAROGIFTS, Inc.

220 Park Avenue South (kampas 18-tos g-vės) New York, N. Y. 10003 Tel.: 212-228-9547

PERSPEJIMAS: Dėl savo saugumo ir greito užsakymų išpildymo, užsakykite TIKTAI per viršuje išvardintas firmas ar jų skyrius, kurios yra oficialiai pripažintos atstovauti PODAROGIFTS, Inc.

NAUJI LEIDINIAI

• **AIDAI**, 1970 m. rugsėjo mėn. Nr. 7. Mėnesinis kultūros žurnalas. Redaguoja Juozas Girnius, 27 Juliette St., Boston, Mass. 02122. Administruoja Benvenutas Ramanauskas, OFM, 680 Buchwick Ave., Brooklyn, N. Y. 11221. Leidžia lietuviai pranciškonai. Metinė prenumerata \$10.00.

Po dviejų įprastinių vasaros mėnesių pertraukos, pirmasis "Aidų" rudens numeris pradamas Vincento Liulevičiaus straipsniu "Lietuvių valstybinio gyvenimo pradžios beieškant." Tai mūsųose ne nauja, bet vis įdomi problema ir klausimas: ar tik su Mindaugu prasidėjo Lietuvos valstybė? Istorijos mokslė linkstama manyti, kad lietuvių tautos valstybinės formos egzistavo jau seniai ir prieš Mindaugą. Taip mano ir Vincentas Liulevičius. Labai gerai, kad parankiai vienoje vijoje Liulevičius čia surinko visus žinomus faktus, nuo seniausių laikų iki Mindaugo, kurie liudija plačią prasmę aiščių, o vėliau ir vien tik lietuvių tautos aktyvaizdų valstybingumą.

Žurnalo poezijos puslapiai šį kartą skirti naujai Danguolės Sadūnaitės kūrybai. Poetė jau yra visiems pažįstama, kaip žmogaus ir gamtos pašnekesio meistrė. Tą žmogų dažniausiai atstovaudavo eilėraščiuose vis pati poetė. Šį kartą pašnekesinį išjungia poetės kaimynai, gimnės ir motina. Visa tai lyg praplečia ankstesnį Sadūnaitės poezijos uždumą, poetėi kalbant su daugeliu, o daugelio vienu su kitais. Žinoma, ir čia neišnyksta anas Sadūnaitės frazės snieguoliškas trapumas. Tik šį kartą jis įgauna dar daugiau žmogiškosios šilumos, kai ima kalbėti ir kiti, sakysim, ne tik žodė, bet ir motina:

O sode,
Zolė kalba, kalba, kalba ir kalba.
"Ar girdite, vaikučiai?
Ji yra labai užimta,
Ji rengiasi pirkti
sau medį."

Spausdinamas ir netrupas pasikalbėjimas su dailininku - grafiku Telesforu Valium. Pasikalbėjimas paimtas iš prašo magnetofoninėje juostoje. Nors pašnekesys tai vienur, tai kitur Valius užgriebia ir gana įdomias užuominas, liečiančias jo pažintus į meną ir į savo, kaip grafiko, kelią, vis dėlto visas pokalbis yra gana padrikas. Ne laikrašty, bet kultūros žurnale norėtum, kad atsakymai į klausimus būtų lačiau išmąstyti, ne tokie gana paviršutiniai ir ekspromtiniai. Tai tik rodo, kad priemonės, kurios nepamainomos radijui, televizijai ar šiaip laikraščiui, kultūros žurnalui gali ir netikti.

Salamonas Antanaitis rašo apie Praną Dovydaitytį — Saulės gimnazijos direktorių. Tai gražus Prano Dovydaičio biografinis papildymas, nes apie jį vis būdavo daugiau kalbama, prisimenant jo ateitininkišką veiklą, jo mokslinį darbą universitete, o pirmojo karo vokiečių okupacijos metų jo dienos Kaune buvo lyg ir primirštos. Pluoštelis naujų atsiminimų čia tik papildo ir paryškina šio didžiojo žmogaus bruožus.

Irena Gražytė prisato pasaulinio garso airių dramaturgą, rašantį daugiausia prancūziš-

ka Samuelį Becketą. Kaip žinome, rašytojas buvo 1969 metų Nobelio premijos laureatas. Vieną jo vaidinimą prieš keletis metų matėme ir Chicagos lietuvių scenoje; aktorius J. Kelečius tada puikiai įkūnijo žinomą Becketto "Paskutinįjį Krappo įrašą."

Senosios lietuvių išėvių kartos atstovas literatūroje — rašytojas Antanas Tyls "Aidų" puslapiuose šį kartą randamas su nuotaikinga apybraižine novele "Anas rytas".

Apžvalginėje žurnalo dalyje pirmiausia Alaušius kalba apie Ateitininkų kongreso ir Lietuvos katalikų mokslo akademijos suvažiavimo datų sutapimą, be kita ko, tardamas: "Nėra kalbos, kad dėl tokio šių dviejų suvažiavimų tuo pačiu metu rengimo neišvenigamai nukentės abu". Kai žurnale šitai akcentuojama, jau praėjus kovingo mėnesiams po ano kongreso ir ano suvažiavimo ir kai abudu anie sulėkimai žmonių ir programos prasme didžiausia dalimi tikrai pasisekė, tai ir "Aidų" šios temos raštas atrodo dar tik kaip pavėluota ir neišsipildžiusi pranašystė, tačiau vis dėlto rodanti ateitin.

Zvilgsniuose į mūsų kultūrinį gyvenimą dar randame Vlado Jakubėno parašytą V. Noreikos, E. Kaniavos ir V. Daunoro koncertų muzikinį vertinimą ir

Dail. Aleksandra Kašubienė kalba Giedrės Žumbakienės parodos atidaryme Kultūros židinio patalpose Brooklyne, N. Y. spalio 17 d. Dešinėje — pati dail. Giedrė Žumbakienė. Parodą surengė New Yorko ateitininkai sendraugiai.

Kęstučio Keblio pastabas ir mintis apie Dariaus Lapinsko pasiatyčius Algirdo Landsbergio "Penkis stulpus turgaus aikštėje". Viktorija Skrupskelytė žurnalo skaitytojus supažindina su labai įdomia asmenybe, tarptautinės rašytojų draugijos PEN klubų pirmininku, prancūzų poetu Pierre Emmanuel, kurio poezijos vertimų prieš kurį laiką buvome davę ir "Draugu" kultūrinio priedo puslapiuose.

Plačiai apžvelgiami žurnale dar ir kai kurie praėjusios vasaros lietuviškieji susiėlkimai. Naujų knygų puslapiuose dr. Jonas Grinius recenzuoja Alės Rūšos romaną "Vieniši pasauliai" ir L. Dambriūnas aptaria didžiojo Lietuvių kalbos žodyno du naujus tomus.

• **ATEITIS**, 1970 m. spalio mėn. Nr. 8. Lietuvių katalikiškojo jaunimo žurnalas. Vyr. redaktorius Jonas Soliūnas 6641 South Albany Ave., Chicago, Ill. 60629. Redakcijos nariai: Jūratė Jasaitytė, Algis Norvilas ir Aldona Zailskaitė. Administratorius Juozas Polikaitis, 7235 S. Sacramento Ave., Chicago, Ill. 60629. Me-

tinė prenumerata \$5.00, susipatinimo prenumerata \$3.00, garbės prenumerata \$10.00, visur kitur laisvajame pasaulyje \$3.00.

Pirmieji naujosios "Ateities" puslapiai skirti numatytam 1972 metais surengti Pasauliniam lietuvių jaunimo kongresui. Redakcijos straipsnis šia tema baigiamas tokiomis prasingomis pastabomis:

"Nėra abejonės, kad Kongreso paruošiamuose darbuose dalyvaus ir ateitininkai. Jeigu taip, tai mes savo organizacijos atstovams turime teisę pateikti tam tikrus reikalavimus. O tie reikalavimai yra paprastučiai Kadan- gi ateitininkai nėra vien tik socialinis klubas, o pretendentai ir į inteligentų sąjūdį, tai mūsų atstovai turi reikalauti, kad Kongresas nebūtų vien tik socialinis jomarkas, bet ir mūsų jaunimo kultūrinio darbo demonstracija. Ateitininkijos atstovai turi reikalauti, kad Junimo kongresas virstų našiu įnašu į mūsų kultūrinę veiklą. Vien tik pademonstruodamas, kad Kongresas "suplaukė milžiniškos jaunimo minios" jaunimas savo pareigos kultūrinei veiklai neatliks. Jis savo Kongre-

są turi įprasminti."

Spausdinama daug ir įvairių minčių sukelianti dr. Antano Sužiedėlio prieškongresinėje stovykloje Dainavoje skaityta paskaita "Ateitininkas gyvenime". Užominių puslapyje užsimenama apie Chicagos studentų ateitininkų Korp! Šatrijos užsimojimą surengti kitą rudenį net kelių dienų lietuvių poezijos festivalį Chicagoje. Taipgi statomas klausimas: kur Lietuvių mokslo draugija? Kodėl nieko negirdėti apie vykdytą pernykščio mokslininkų simpoziumo nutarimo tokią draugiją steigti?

Domas Jasaitis rašo apie vieną iš šviesųjų ir dinamiškųjų ateitininkų dr. Praną Dielininkaitį.

Gražų poezijos pluoštą šį kar-

NAMŲ TAISYMO DARBAI

Stalauš, dažymo ir visus kitus darbus atlieka lietuviai — labai prielama kaina.

SKAMBINTI RE 7-9615

WARREN HEATING COMPANY

24 val. degintuvų ir alyvos pristatymo patarnavimas. Išvalymas už specialias rudenis kainas. Nemokami apskaitinamieji krošnių ir boilerių įrašymai.

PETE'S AUTO REPAIR

Taisoma — Motorai, automatinės transmisijos, stabdžiai, Generatoriai, starteriai, Motor Tune-up. Ir kiti patalysimai. PETRAS PIŠNYS, sav. 9211—15 S. Damen Ave. Tel. 737-7988.

MARQUETTE PHOTO SUPPLY

Daug sutausite pirkdami čia įvairių filmų foto aparatus bei jų reikmenis. Pasinaudokite patogiu planu atidedant pasirinktus reikmenis ypatingai progai. Pilnai užbaigtų foto nuotraukų aptarnavimas. Atidara pirmad ir ketvirtad. vakarais iki 9 val.

REIKMENYS FOTOGRAFAMS
3314 West 63rd Street
Chicago, Illinois 60629
Telef. PProspect 6-8998

ROOSEVELT PICTURE FRAME COMPANY

Rankomis išpauštyti paveikslų rėmai—pritaikinti paveikslams ir skelbimams rėmai—metalu aplieti rėmai.
2400 So. Oakley Ave., Chicago
Tel. VVirginia 7-7258 - 59

ta duoda Eglė Juodvalkytė ir vie- šiaip jaunimo rašinių netrūksta. Daug ir gražiai iliustruotų korespondencijos puslapių.

PRANEŠIMAS-PADĖKA

Andrulio šeima, lietuviškų sūrių gamintojai, nuoširdžiai dėkoja visiems jų sūrių valgytojams už ištvermę ir kantrybę, kai perėjais metais vykęs streikas sutrukdė normalų sūrių pristatymą dar ir šiais metais. Po didelių pastangų dabar jau sūrių gaminimas sugrįžo į normalias vėžes ir visų mėgiami MICHIGAN FARM CHEESE DAIRY, INC sūriai dabar jau gaunami visur. Jie gaminami iš pieno pagal Andrulio tėvų receptą ir turi savyje visus mineralus ir vitaminus, kurie yra reikalingi žmogaus organizmui. Sūriai yra gaminami: sūdyti be kmylių ir su kmyliais ir bedruskiai.

Jeigu jūs negaunate mūsų sūrių savo maisto krautuvėje, tai prašome kreiptis į sūrių paskirstytojus CHICAGOJE: JOHN E. SHURNA, 6557 So. Francisco Avenue, Chicago, Illinois 60629 — Telefonas GRovehill 6 - 7783.

ir
FARM FOOD COMPANY
1811 W. 47th St., Tel. — YArds 7-8393
CHICAGO, ILLINOIS 60609

Nuo 1914 Metų

Midland Savings aptarnauja taupymo ir namų paskolų reikalavimus visų mūsų apylinkėse. Dėkojame Jums už mums parodytą pasitikėjimą. Mes norėtume būti Jums naudingi ir ateityje.

Sąskaitos apdraustos iki \$20,000.00

Frank Zogas, President

MIDLAND SAVINGS
AND LOAN ASSOCIATION

4040 ARCHER AVENUE
CHICAGO, ILLINOIS 60632
PHONE: 254-4478

5%

All accounts compounded daily — Passbook savings paid quarterly.

6%

2 Years Savings Certificates (Minimum \$5,000)

Standard Federal Savings

"We'll Interest You More..."

ONCE YOU HAVE DECIDED ON YOUR GOAL...
DECIDE ON STANDARD FEDERAL

We will help you save by offering you two most important ingredients for any savings program, safety and high earnings. We pay the highest interest rates permitted by Federal law and no savings institution in the country has a better record where the safety of saver's money is concerned — we have honored every withdrawal request promptly since our founding in 1909; and that includes the dark panic days during the great depression. When you need your savings, Standard Federal will have them available to you plus accrued earnings, and this you can depend on.

Helping savers have more savings is our constant goal. This policy has helped us become one of the nation's largest Federals. We Welcome your inquiries; we are here to help.

5% TO 6%
PER ANNUM
DEPENDING ON TYPE,
AMOUNT AND TERM
INTEREST
PAID QUARTERLY

STANDARD FEDERAL

SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION OF CHICAGO
4192 Archer Avenue at Sacramento • Chicago, Illinois 60632 • 847-1140
ASSETS OVER \$145,000,000. RESERVES OVER \$12,900,000.

OFFICE HOURS:
Monday & Thursday, 9 a.m. to 8 p.m. • Tuesday & Friday, 9 a.m. to 4 p.m.
Saturday, 9 a.m. to 12 Noon • Wednesday, no business transacted.

Mūsų erdviose patalpose turime didžiausį pasirinkimą visų moderniškų baldų, elektrinių krosnių, radijo ir televizijos aparatų, šaldytuvų ir k'itų namams reikmenų.

LIETUVIŲ ISTAIGA

ROOSEVELT FURNITURE CO.

F. A. RAUDONIS ir N. BERTULIS

2310 W. Roosevelt Road Tel. SEeley 3-4711

Atdara pirmad. ir ketvirtad. 9-9 val.; antrad., trečiad. ir šeštad. nuo 9 iki 6 val. sekmad. atdara nuo 11 iki 6:30 val. po pietų.

CRANE SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION

B. R. PIETKIEWICZ, Prez.

2555 West 47th Street Tel. LAfayette 3-1083
PLENTY OF FREE PARKING SPACE

5 1/4%
INSURED
5%

Mokamas už Vieną Mėty Certificate sąskaitas Minimum \$5,000.00

Naujas ankštas dividendas mokamas už investavimo sąskaitas.

PINGAI ĮNEŠTI IKI 15 D. PELNO NUOSIMCIUS NUO 1 D

Dividendai mokami sausio ir liepos mėn. 31 d.

VALANDOS: PIRMAD. ir KETVIRTAD. 9 v. r. iki 9 v. v. ANTRAD. ir PENKTAD. 9 v. r. iki 5 v. v. ŠEŠTAD. 9 v. r. iki 12 v. d. — Trečiad. uždaryta.

KULTURINĖ KRONIKA

• Dail. Leonas Urbonas savo darbų parodos reikalais lankėsi Clevelande. Paroda planuojama čia surengti, talkinant Lietuvos Bendruomenei, gruodžio mėn. pradžioje. Taipgi John Carroll universiteto Meno departamentas, susidomėjęs dail. Leono Urbono kūryba ir jo meno samprata, pakvietė jį kelioms paskaitoms su šio universiteto studentais. Dailininko paskaita lietuviams kultūrininkams Bostone vyks lapkričio 28 d.

• "Dvylika" (pirmoji dalis) — lietuviškas dokumentinis filmas, pagamintas Lietuvos foto archyvo, jau pabaigtas sukti. Jo premjera bus lapkričio 1 d., sekmadienį, 5 val. po pietų Jaunimo centre, Chicagoje.

• Lietuvoje pradėta ruošti trečiajam M. K. Čiurlionio pianistų konkursui. Jis vyks 1972 m. kovo mėn. Be lietuvių bus pakviesti Latvijos, Estijos, Gudijos ir Moldavijos pianistai.

• Knyga apie latvių literatūros sovietizaciją. Latvijos prof. Rolf Ekmanis yra parašęs angliškai didelę studiją apie latvių literatūros sovietizaciją. Tarsi su Manyland Books leidykla dėl išleidimo.

• Dėmesys lietuviškoms pasakoms. Žymioji Amerikos knygy leidykla Rinehart and Winston New Yorke išleido įvairių pasaulio tautų liaudies pasakų rinkinį pavadinant "The Man in the Moon". Leidinyje įdėta ir dvi lietuvių liaudies pasakos, paimtos iš lietuvių išleistos knygos "Lithuanian folk tales". Leidinio autoriai iškelia, kad lietuvių pasakos yra susilaukusios labai didelio susidomėjimo, nes jos, būdamos labai senos, savo dvasia esančios labai artimos modernaus pasaulio dvasiai.

• P. Merimee lietuviškasis "Lokys" ekrane. Š. m. rugpjūčio mėn. Venecijoje įvykiusame metiniame filmų festivaly buvo parodytas ir lenkų gamybos, Januš Majewski režisuotas filmas iš Lietuvos bajorų gyvenimo, pagal P. Merimee novelę "Lokys" (išleista 1869 m.) Italijos spauda, "La Voce Republican" Romoje "Corriere d'informazione" Milane ir kiti vertino "Lokio" filmą ir plačiai atpasakojo Lietuvos pilyje bei giriose vykusį veiksma. Prisimintina taipgi, kad komp. Darius Lapinskas pagal šią P. Merimee novelę (libretas Vitalijos Bogutaitės) yra sukūręs operą, kuri Chicagoje buvo pastatyta prieš kelerius metus pirmojo Pasaulio lietuvių jaunimo kongreso dienomis.

• Dar viena bažnyčia Vilniuje paversta muziejumi ir koncertų sale. Okup. Lietuvoje paskelbta, kad atgimsta Vilniaus perlas

— šv. Jono bažnyčia. Iš tikrųjų, nors prieš kelerius metus šioji bažnyčia — architektūros šedevras, buvo remontuojama, ji iš esmės pritaikyta, kaip nurodoma plačiame straipsnyje "Tiesoje" (rugg. 29) "kitiems tikslams". Šios bažnyčios paskirtis okupacijoje iš dalies primena šv. Kazimiero ir, žinoma, Vilniaus Katedros likimą Gyventojai krašte, dabar ir išėjimoje, patyrė, kad zakristijos patalpose ir dalyje koplyčių bus įsteigtas komunistinio mokslo ir Vilniaus universiteto istorijos muziejus, o pati bažnyčia busiantis pritaikyta rimtos muzikos koncertams. Pagal seną akademijos tradiciją čia bus rengiami iškilmingi minėjimai, akta, disputai... Varpinę galės lankyti turistai.

Šiuo metu bažnyčios restauravimo darbai jau baigiami. Bažnyčios praeitis lietuvių architektų buvo rūpestingai iširta — tu tyrimų ir projektavimo autoriai yra architektas Romas Jaloveckas ir istorikė Teresė Dambrauskaitė.

Dabar skelbiama tik apie bažnyčios pritaikymą naujiems reikalams ir nutylima, kas įvyko su bažnyčios didžiuoju altorium, kuris "Tiesoje" paskelbtas architekto bei istorikės žodžiais, tai — "pasaulinio lygio šedevras". Šv. Jono bažnyčių palietė religijos paminklų bei įstaigų naikinimo ar bent pritaikymo ryškė — tai vykdoma tik ateistinio komunizmo sąlygose. Tai apgailėstai jama visų lietuvių, savo senovės, religinių ir kitų paminklų mylėtojų ir jų negali patenkinti partijos noras koncertus ar minėjimus rengti bažnyčių patalpose. Vienintelė paguoda yra tai, kad okupantas bent šiuo metu neišdrįsta tai bažnyčiai visiškai sunaikinti. (ELTA)

• Dail. Juozo Bagdono tapybos paroda Lietuvos tautiniuose namuose, Detroito, vyko spalio 17 - 25 dienomis. New Yorke gyvenantis dailininkas šioje parodoje buvo išstas 60 pačių naujausių savo darbų.

• Dail. Giedrės Žumbakienės, gyv. Chicagoje, emalio darbų paroda Kultūros židinio patalpose, Brooklyne, N. Y buvo atidaryta spalio 17-18 dienomis. Parodoje buvo išstata 32 emalio technikos darbai.

• Dail. V. Remeikos darbų paroda Priskelimo parapijos salėje, Toronte, atidaroma lapkričio 7 d. Paroda globoja "Varpo" choras. Parodoje bus išstata 33 V. Remeikos darbai.

• Estrados dainininkė, lietuvaite Anelė Valaitytė ima garseti Vakarų Vokietijoje. Neseniai ten išleista jos įdainavimų plokštelė. Spalio 1 d. ji dainavo ir vokietčių televizijoje. Dainininkė yra baigusi Vasario 16-tos gimnaziją.

A. Skupas Salzburgas

Filmų įvairumai

STASĖ SEMNIENĖ

Žmogaus kova su praeitimi

Vienas geriausių amerikiečių filmų, seniai nebeužklūvančių ekrane, Esquire teatre, Chicagoje. Antraštė reiškia pavadinimą gaidų sąsiuvinio, iš kurio herojus skambindavo pianinu, besipraktikuodamas muzikoję savo vaikystėje. Pačiame filme atidengiamas tas tarpas tarp mažo berniuko, besiruošiančio tapti koncertiniu pianistu ir dvidešimt metų vėliau vyro, jaučiančio būtiną reikala užsimaskuoti prasto darbininko — alyvos laukų grėžiko amate.

Kai žiūrovas pagauna mestą gilia mintį, jog to iš paviršiaus stiprios išvaizdos suaugusio vyro viduje glūdi savimi nepasitikinčio, pasimetusio berniuko siela, filmas virsta širdį slėgiančio intensyvumo meistrišku paveikslu.

Filmo herojus savo neherojiškame kelyje per pasaulį yra Jack Nicholson, anksčiau matytas "Easy Rider" filme. Jis yra neatsakingas darbininkas alyvos laukuose, intymiai bendraujas su padavėja (Karen Black). Jis buvo pakrikštytas Robertu ir antru vardu "Eroica", pagal Beethoveno Trečiąją simfoniją. Robertas praleidžia laiką vakarais kėgluodamas, o naktis su savo mergina, klausydamas jos dainavimo.

Tose pirmose scenose, režisierius Bob Rafelson atkreipia žiūrovų dėmesį į šitų padorių vidutiniokų amerikiečių tamsias gyvenimo pynes ir nudėvėtas viltis. Jie gyvena, supami motelių, greitkelių, nupirktų, iš anksto pagamintų, televizijos vakarienių, dulkių ir pavydo. Atrodo, paviršutiniškai žiūrint, lyg jiems niekio netrūktų, bet jie ir neturi nieko vertingesnio.

Robertas sužino iš draugo, kad jo mergina laukiasi kūdikio. Anas net pataria ją vesti ir sutvarkyti gyvenimą. Tačiau, šis įpykęs, ją apleidžia, betiksliai įsivelia su kita pliuške perėjūne ir tada sužino, kad jo tėvas mirtinai susirgęs. Jo tėvas, sužino žiūrovas, yra muzikinis genijus, perkėles savo šeimą į salą ir mėginęs ją išauklėti, kaip Sokratas būtų daręs. Tik Robertas jaučiasi esąs vienintelis nepasisekimas.

Filmas griebia šiltai už širdies puikiomis scenomis saloje, kur Robertas — paklydęs sūnus su ašaromis akyse mėgina susikalbėti su paraližuotu tėvu ir jo atspirašyti. Saloje nemaža ekscentrikų. Robertas susidomi jauna mergina, atvykusia

mokyti skambinti pianinu pas jo brolių Carl, Robertas suvilioja ją. Mergaitė primena jam gyvenimą,

nuo kurio jis nusisuko; o kai ji lieka labai paveikta jo skambinimo, jis pasisako, kad, mažas būdamas, skambinęs daug geriau, nors iš viso tas dalykėlis labai lengvas.

Po dar kelių scenų filmas baigiasi neiškūmo gaida. Arba jis atitraukia nuo padavėjos, arba jis leidžiasi į kelionę, dar giliau klimpdamas į nežinomybę. Žiūrovas patiekamas spėlioti. Tačiau tai visai nesvarbu. Mums svarbu tas charakteris, kuris vystosi prieš akis filmo vaizduojamu laiku. Tai tas laiko tarpas, kai Robertas mėgina jautriai sugrįžti į savo praeitį, tačiau vėl nusigręžia nuo jos ne išdidumo vedamas, bet baimės paveiktas.

Herojus kelias nuostabiai gyvas ir gyvenimiškas. Mes nesekame juo, bet lyg kartu pergyvename jo nuotykius, besitrunkdami po barus ir kėglavimo sales; moelius ir gyvenamus namus. Ir ten mes randame jį, maištaujantį prieš žemesnės ir vi-

WAGNER & SONS
 Typewriters — Adding Machines —
 Checkwriters
 Nuomoja — Parduoda — Taiso
NAUJOS NAUDOTOS
 Virš 50 m. patikimas patarnavimas
NAUJOJE VIETOJE
 5610 S. Pulaski Rd., Tel. 581-4111

TRYŠ ŠEIMOS GENERACIJOS APTARNAUJA MŪSŲ KLIENTUS!

NEW 1971 PLYMOUTH "DUSTER" ONLY \$2313

BALZEKAS MOTORS
 Plymouth Fury-Volant-GTX-Roadrunner-Barracuda-Duster
4030 ARCHER VI 7-1515
 (25 New 1970 Plymouth Station Wagons-Air Cond.)

DURYS - LANGAI
 įvairių spalvų ir kainų.
 Geležies turekliai ir "aluminium" "siding".
 Naujaisi balto emalio ir "stainless steel" žieminiai langai.
ALUMINIJAUS RYNOS (Gutters)
 vandens nubėgimui. Nerūdija ir nereikia dažyti.
TVOROS - STOGELIAI įvairių medžiagų ir spalvų.
KOSTAS BUTKUS
 TEL. — PR 8 - 2781

J.I.B. VAISTAI išgydo: pleiskaną, sustabdo plaukų slinkimą ir ataugina plaukus. Gražina plaukams natūralią spalvą. Moterims ir vyrams. 8 uncijų buteliuko užtenka 16 savaičių. Siųskite užsakymus su \$6.75 money orderiu: VAISTAI \$6.00, PERSIUNTIMAS 75c.
J. & J. PHARMACY, 2557 West 69th Street, CHICAGO, ILLINOIS 60629

dutinės klasės vertybes, nors jis patyrė. Jis nūgrimsta. Nicholson sukūrė. Dėl kai kurių scenų - žiūrėtina graudaus stiprumo Roberto charakte- tik subrendusiems.

Muziejaus **retenybė**

PASKUTINIAI NEPRIKLAUSOMOS LIETUVOS LAIKU PRISIMINIMAI
 Dar turime pardavimui baigiančių pranykti lietuviškų monetų.
 5 litų — J. Basanavičius, 10 litų — Vytautas Didysis, 10 litų — prez. A. Smetona ir kitos. Kainorastis parcalavus.
P. ZABLOCKIS, 2333 Ontario St., Vancouver, B. C., CANADA

HIGH RATES
 Paid Quarterly

5% PASSBOOKS
 \$1,000 minimum
INVESTMENT BONUS PLAN

6% \$5,000 minimum 2 YEAR CERTIFICATE
5 3/4% \$1,000 minimum 1 YEAR CERTIFICATE

Savings Insured to \$20,000
 Highest reserves
BRIGHTON SAVINGS & LOAN ASSOCIATION
 4071 Archer Avenue Chicago, Illinois 60632

EUDEIKIS
DOVYDAS P. GAIDAS — GERALDAS F. DAIMID
 Laidotuvių Direktoriai
 Trys Moderniškos Koplyčios
4330 South California Avenue
 Telefonai: LA 3-0440 ir LA 3-9852
4605-07 South Hermitage Avenue
 Telefonas — YArds 7-1741-2

PIRKITE DABAR TIESIUG NUO MR. NELSON Savininko
SAINT CASIMIR MONUMENT CO
 3914 West 111th Street
 Vienas blokas nuo kapinių
 DIDŽIAUSIAS PAMINKLŲ PLANŲ PASIRINKIMAS VISAME MIESTE
 Telef. — CEdarcrest 3-6335

MAZEIKA & EVANS
FUNERAL HOME
THREE AIR-CONDITIONED CHAPELS
 Parking Facilities
 6845 SOUTH WESTERN AVE. REpublic 7-9600

PETKUS
MARQUETTE FUNERAL HOME
 — TĖVAS IR SŪNUS —
 TRYS MODERNIOS KOPLYČIOS:
2533 West 71st St. Telef. GROvehill 6-2345-6
1410 S. 50th Ave., Cicero TOWNhall 3-2108-09
 AIKSTE AUTOMOBILIAMS STATYTI

LEONARDAS BUKAUSKAS ir SŪNUS
LAI DOTUVIŲ DIREKTORIAI
NAUJOJI KOPLYČIA ŽINOMA KOPLYČIA
De Young-Vroegh Funeral Home Leonard Funeral Home
649 East 162nd Street 10821 So. Michigan Avenue
South Holland, Illinois Chicago, Illinois
 Irgi parūpiname šermenų kambarius kitose Chicagos dalyse, bei kitose priemiesčiuose.
Patarnavimas dieną arba naktį, šaukite telefonu COmmodore 4-2228

10% — 20% — 30% pigiau mokėsit už apdraudą nuo ugnies ir automobilio pažeidimo
FRANK ZAPOLIS
 3208 1/2 West 95th Street
 Chicago, Illinois
 Tel. GA 4-8654 ir GR 6-4339

GĖLĖS
 Vestuvėms, banketams, laidotuviams ir kitokioms progoms
GUZ AUSKŲ
 Beverly Hills Gėlinyčia
 2443 W. 63rd Street, Chicago, Illinois
 TEL. PR 8-0833 — PR 8-0834

Remkite tuos biznieriū, kurie skelbiasi "Drauge".

LAI DOTUVIŲ DIREKTORIAI
 Lietuvių Laidotuvių Direktorių Asociacijos Nariai

STEP. C. LACK IR SŪNUS (LACKAWICZ)
 2424 W. 69th Street Tel. REpublic 7-1213
 2314 W. 23rd Place Tel. VIRginia 7-6672

POVILAS J. RIDIKAS
 3354 So. Halsted Street Tel. YArds 7-1911

PETRAS BIELIŪNAS
 4348 S. California Ave. Tel. LAfayette 3-3572

JURGIS F. RUDMIN
 3319 S. Lituanica Ave. Tel. YA 7-1138-1139

ANTANAS M. PHILLIPS
 3307 So. Lituanica Ave. Tel. YArds 7-3401

VASAITIS - BUTKUS
 1446 S. 50th Ave., Cicero, Ill., Tel. OL 2-1003

Neįkainojamų vertybių pradžia

Pirmąjį tokį dokumentinį filmą pasitinkant

Dažnai būdavo apgailestaujama, kad nespėjome ekrane įamžinti Vinco Krėvės, Viktoro K. Banaičio, brolių Biržiškų, Stepono Kairio ir kitų vyresniosios kartos žymiųjų asmenų, kol jie dar buvo mūsų tarpe.

Po dvidešimt šešerių išėjimo metų Lietuvos foto archyvas pakilo į dokumentinio filmo žygi, norėdamas bent dalinai užbrėžti ryškiausius tos garbingos kartos profilius. Pradžioje nutarta pasiekti tuos, kurie jau yra atšventę deimantinę amžiausią sukaktį.

Šį sekmadienį, lapkričio 1 d., 5 val. popiet Janimo centre, Chicagoje, bus parodyta pirmoji filmo „Dvylika“ dalis, kurioje yra nufilmuoti šie asmenys: *Mykolas Vaitkus, Leonardas Šimutis, Mykolas Krupavičius, Vaclovas Sidzikauskas, Juozas Žilvičius ir Adomas Galdikas*. Prie šių pavardžių reikėtų pridėti ir pagerbtį du amžinos atminties vyrus — *Juozą Bačiūną* ir *dr. Pijų Grigaitį*, kurie abu buvo pažadėję dalyvauti filme „Dvylika“. Deja, mirties šešėlis pastojo kelią numatytiems planams. Tačiau, nors Juozo Bačiūno ir Pijaus Grigaičio veidai neušvis šio filmo ekrane, jų atmintis liks gyva mūsų širdyse.

„Dvylika“ yra dokumentinio pobūdžio filmas. Jame nedomina nei kamera, nei skriptas, vyrą patys veikėjas savo žodžiu ir asmeniškai būvimu. Nebandyta įvesti į filmą kinematografinių naujovių nei vaizde, nei garse. Pagrindinis garsas — tai filmuojamo asmens žodis, ir pagrindinis vaizdas — jis pats. Tas žodis ir vaizdas yra tikras, nemeluotas, kai kam gali atrodyti net per daug kasdieniškas. Bet filmo tikslas nebuvo sudramatinti ar kaip nors glorifikuoti tą asmenį, bet parodyti tokį, koks jis yra savo kalboje, savo laikysenoje ir dabartinėje gyvenimo būklėje. Visai tikrovei užfiksuoti būtų buvę labai praveru turėti vaizdą iš praeities, bet, deja, jų nebuvo. Teko pasitenkinti tuo, ką dabar buvo įmanoma pagaminti, o apie savo praeitį turėjo kiekvienas papasakoti žodžiu. Todėl filme apstu pokalbio dabarties ir praeities kontekstus.

Mykolas Vaitkus, kalbėdamas apie savo raštus, taria: „... Pats rašiau ir prozą, ir dramas, ir satyras, ir atsiminimus. Taigi, spausdinto žodžio susidėjo gero krūvelė. Tačiau dabar, kai ties savo knygomis susimąstau, artimiausia mano siela yra lyrika...“

Leonardas Šimutis kalba apie savo veiklą „Draugo“ redakcijoje, Amerikos lietuvių organizacijose — Vyčiuose, Amerikos Lietuvių taryboje, Lietuvių katalikų susivienijime. Užklaustas, kaip jis čia, tiek metų gyvenęs Amerikoje, aukštuosius mokslus ėjęs, vis dėlto nepaskendo Amerikos jūroje, bet visa širdimi, visomis jėgomis dirbo Lietuvai, atsako: „... niekuomet neužmiršau žodžių: Lietuvos esame užgimę, lietuviais turime ir būt'. Antra, tėvai, išlydėdami mane į Ameriką, įsakmiai priminė. „Šūnau, važiuoji į tolimą kraštą, į nežinomą nei tau, nei mums kraštą. Bet neužmiršk tėviškės,

neužmiršk jos kalbos... Mes esam tikri, kad tokiu būdu būsi laimingas ir naudingas“.

Mykolas Krupavičius, užklaustas, kokia buvo jo šviesioji svajonė, kuri teikė jo darbui jėgą, pasako: „Mano svajonė buvo pasiekti Lietuvą ant tokių kojų, kad ji pasiektų maksimumą savo gerovės. Mano svajonė turėti raudoną Lietuvą, t. y., mūrinius namus ir raudonus stogus...“

Vaclovas Sidzikauskas kalba apie savo diplomatinę tarnybą Lietuvoje ir užsieniuose. Užklaustas, kas šiam darbui jį apsprendė, atsako: „Trumpai tariant — tautinė sąžinė. Gal jaunimui tatau ir sunku suprasti, bet senesniajai kartai Lietuva yra jų pačių asmenybės dalis. Štai kodėl tiek aš pats, tiek, sakytum, visa manoji karta darome ir darome visa, kas dabartinės sąlygomis mums yra manoma daryti, kad Lietuvos nepriklausomybė būtų atstatyta.“

Juozas Žilvičius, papasakoja apie savo plačiąsias veiklas muzikiniame lietuvių gyvenime, parodo savo suorganizuotą Lietuvos muzikologijos archyvą ir pasidžiaugia, kad archyvas auga, plečiasi, o įrota garsai palydi kiekvieną jo mostą.

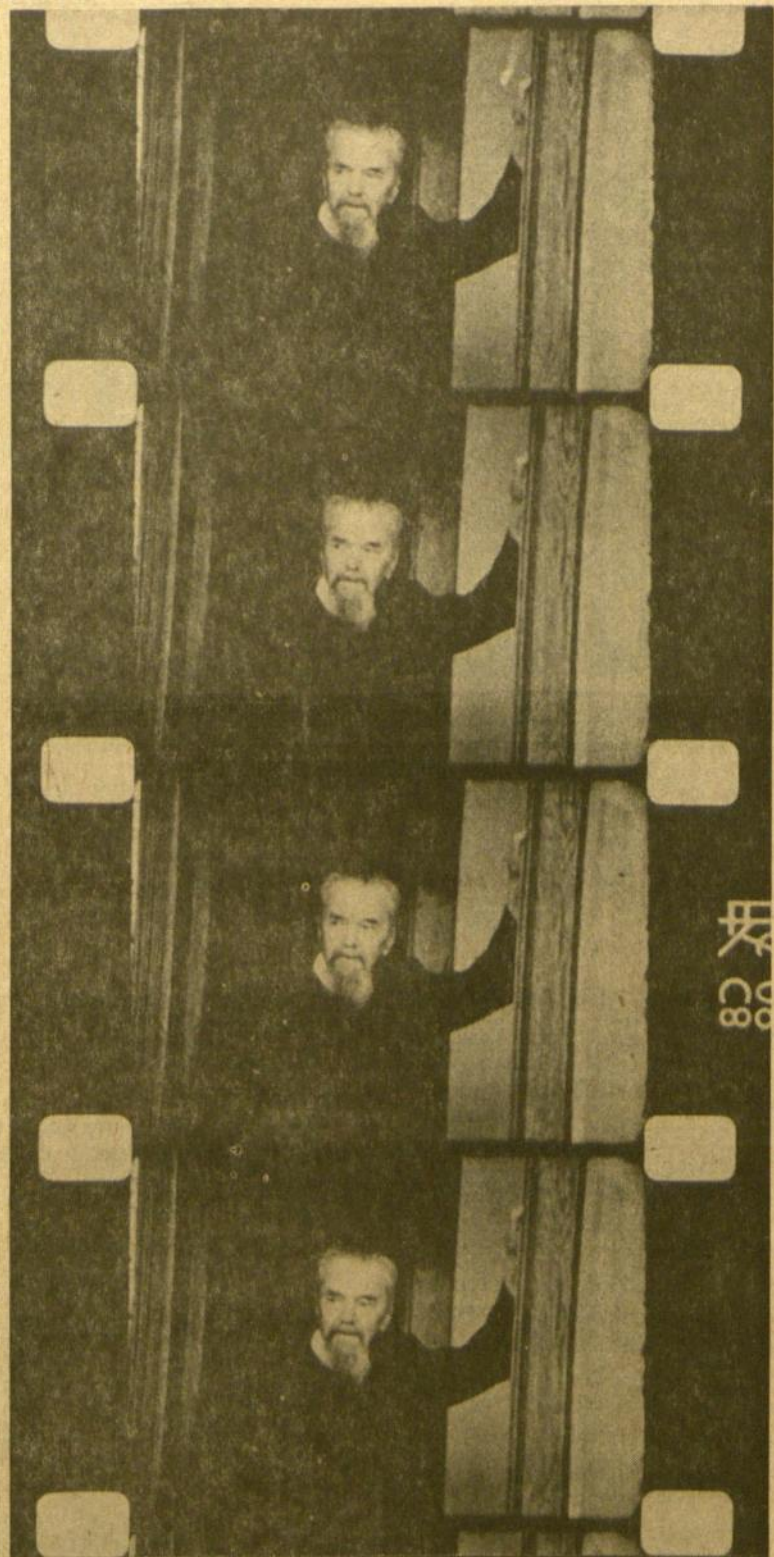
Adomas Galdikas, prabėgus ekrane nuostabioms jo paveikslų spalvoms, taria, kad savo paveikslams inspiracijos jis ieško gamtoje: „Gamta, tai mano stichija; aš joje gyventi gyvenau: ji man medžiaga ir įkvėpimo šaltinis.“

Pokalbį su šiais vyrais veda jaunosios kartos atst. *Ramunė Kviklytė*. Filmui skriptą parašė *Birutė Pūkelevičiūtė*. Kamera ir redakcija *Algimanto Kezys, S.J.* Garsą įrašė *Jonas Ralis* ir *Algimantas Kezys, S.J.* Užrašai *Kazio Veselkos*.

Lietuvių foto archyvas tikisi, kad žiūrovai atleis šio filmo techninius netobulumus. Jų nebuvo galima išvengti. Tačiau dokumentinė medžiagos vertė, metams bėgant tolyn, bus vis brangesnė. Šiandien, pavyzdžiui, Maironio balsas, net labai netobulai į plokštelę įrašytas, arba bent šimtas jo filminės medžiagos pėdų būtų neįkainojamos vertybės.

Šį sekmadienį Jaunimo centre bus parodyta tik užimto darbo pradžia pusė — tik šeši iš lyvylikos. Bet tai nereiškia kad su „Dvylika“ viskas ir baigsis. Lietuvių foto archyvas dokumentinį kūrybingųjų mūsų žmonių filmavimą, su dalyką suprantančios mūsų visuomenės pagalba, tęs visą laiką ir toliau, kad ateities kartoms liktų didžiųjų šio laiko mūsų kultūrinio ir visuomeninio gyvenimo stulpų autentiškų dienų akimirkos.

Rūpestis
Profesorius guodžia savo buvusį studentą — jauną gydytoją:
— Jūs pirmasis pacientas, kolega, pasveiko. Tai ko gi jūs toks nusiminęs?
— Nes visiškai nežinau, nuo ko jis pasveiko...

Iškarpa iš filmo „Dvylika“ — prel. Mykolas Krupavičius

DINAMITAS PO MĄSTYTOJAIŠ

Išpūdžiai iš meniškiojo Clevelando

LEONAS URBONAS

Išminties parkas. Vaikštai išminties parke ir mindau rudens lapus. Parke auga gėlės, medžiai, universitetai, Meno galerija ir Dailės institutas. I visas puses vaikšto jauni žmonės. Rankose jie nešasi knygas.

Grįžau į Clevelandą. Prieš ketverius metus čia mindžiojau sniegą. Dabar mindau rudens lapus. Visi čia juos mindo; baltieji ir juodieji.

Lapai šlapi. Vėjas jų nenešioja. Už nugaros artėja dvi poros didelių batų. Aš nedrįstu atsukti, kadangi temsta, be to aš žinau, kad kiekvienas iš tų batų turi didelę koją. Tos kojos, tie batai artėja.

Kaip pakirstas kopūstas krentu. Abi mano kojos ant lapų palsyta, ir aš trumpai pakimbu ore. Dešinė ir kairė ranką man už pažastų laiko dvi stiprios juodos rankos. Iš kairės ir iš dešinės po vieną veidą — juodą, baltai dantuota šypsena.

— Cool, man, cool! — pastato mane ant nosavų kojų ir... nu-eina.

— Cool, man, cool!
Aš pasukiu meną muziejaus link. Tos kojos, tarsi, ne savos. Aš einu trumpais žingsniais.

Prie muziejaus ant pjeđestalo sėdi rūpintojėlis. Jis nelietuviškas. Daug didesnis, o jį nulipdė prancūzų skulptorius Rodinas.

Kai čia buvau prieš ketverius metus, tai šis rūpintojėlis sėdėjo ant tokio kelmo ir dūmojo, dūmojo. Jis ir dabar dūmoja, tik tai jau nebesėdi, o kabo ant geležinių vamzdžių.

Matot, išėjo taip: kas nors suprato, ką jis dūmoja, ir supratu siam tos mintys nepatiko. Padėjo dinamito po sėdyne. Tą visą skulptūrą velniop nupūtė nuo

pjeđestalo. Sako, kad net pusė miesto sudrebėjo, o rūpintojėlis krito ant muziejaus laiptu, veidu žemyn. Mačiau fotografiją... Žiauru. Tiesiog drebulys supurtė. Aš prieš ketverius metus sakiau, kad blogi laikai ateina.

Skulptūrą užkėlė vėl ant pjeđestalo. Suramstė varžtais, vamzdžiais. Tik niekas netaiso jos kojų. Abi kojas sproginas nupūtė. Aš... sakyčiau, tegu taip ir palieka, kaip liudijimas dviejų skirtingų kultūrų.

Susprogdintas, bekojis Rodino „Mastytojas“ Clevelande. Piešinys Leono Urbono

ŽYDŲ TEATRAS VILNIUJE

AL. GIMANTAS

Sovietinės propagandos garsiakalbiams pakartotinai bandant įrodinėti, kad pas juos nėra jokios diskriminacijos prieš žydus, kad niekas jų neperseikioja, kaip pavyzdys, vis dažniau naudojami Lietuvos žydai. Jau ne kartą sovietinių šaltinių pateiktose žiniuose teko skaityti, kad kovojama tik prieš tarptautinį sionizmą, bet jokiu būdu ne prieš sovietinius žydus, kaip savąją tautinę mažumą, kuri, girdi, naudojasi visomis bendromis laisvėmis ir parama savajai veiklai. Buvo viešų Lietuvos žydų pareiškimų (partija juk žino, kada, kaip ir kur reikia paruošti) kaltinančių Izraelį ir teigiančių, kad žydiškoji visuomenė, jos veikla, organizacijos visapusiškai klesti sovietijoje, šiuo atveju Lietuvoje. Vargiai ar Vakarų žydai tuos teigimus priima už gryną pinigą, nes pasigirsta vis dažnesnių šios pusės žydijos balsų ir veiksmų, liudijančių, bei teigiančių, kad žydų bendruomenė sovietijoje itin perseikiojama, įtarinėjama.

Ne per seniausiai, viename anglų kalba leidžiamame sovietiniame žurnale, kaip tik teko matyti didžiulį iliustruotą straipsnį apie Vilniaus žydų teatrą. Čia, gana lengvu nors ir įtikinančiu stiliumi, gausioms iliustracijoms talkinant, ir bandomas vaizduoti tas „šviesus ir viskuo pilnas“ Lietuvos sostinės žydų kultūrinio gyvenimo centras yra Vilniaus žydų teatras, turįs savo dramos studiją, chorą, baletą, liaudies instrumentų orkestrą. Naudojami profesinių sąjungų kultūros namų patalpos. Teatras gyvuoja jau daugiau kaip trylika metų, o jo meniniu vadovu paskirtas Leonidas Lurie, savąjį teatrinį stažą atlikęs visoje eilėje sovietinių didmiestų teatru. Visas žydų teatro sąstatas siekia 200 asmenų, jų tarpe 90 žmonių choras ir 34 muzikų orkestras.

Žydų teatras savo repertuare turi per dešimt įvairių klasikų veikalų. Be jų, statomi ir modernieji žydu, rusų, ukrainiečių ir kt. tautų autoriai. Mums krenta į akis detalė, kad nieko nesakoma apie lietuvių autorių sceni-

nius pastatymus. Gyvenant ir dirbant Lietuvos sostinėje, turėtų būti lyg ir čia mums pažįstamų ar žinomų žydų autorių veikalų Vilniuje statomi. Šalom leichem — Tevye the Milkman, Roaming Stars, The Doctor and Menshen. Vilniaus žydų visuomenėje turi pasisekimą Mendel Moikher — Storum ir Isaac Peret veikalai. Iš senesniųjų komedijų vaidinami The Wice Men of Khelm ir Hershele Ostropole aut. Mikhail Gershenzon. Teatras aplanko ir kitus sovietinius miestus, kur tik esama daugiau žydų publikos. Gastroliuojama Leningrade, Minske, Kijeve, ir latvių Rygoje bei estų Taline. Labai artimai bendradarbiaujama su Kišiniovo žydų teatru Vilniaus žydų teatras sovietinių autoritetų apdovanotas ir specialiu, „liaudies teatro“ vardu. Iš 50 Lietuvoje veikiančių mėgėjų teatrų tik 13-kai yra suteiktas toks (kažin ar daug ką reiškiantis?) vardas, jų tarpe ir žydiškajam.

Šie visi faktai yra įdomūs bent tiek, kad net ir sovietinių sąlygų saistomi, žydai įstengia, ne kur kitur, bet Vilniuje plėsti savąją kultūrinę veiklą. Vakaruose žydiškiems sluoksniams vis šaukiant ir pravardžiuojant lietuvius, pravartu būtų įsidėmėti kad Lietuvos sostinėje žydai gal naudotis kūrybinėmis privilegijomis gal net plačiau, kaip kitoje sovietų aneksuotose srityse. Ar jie tai žino?

OLANDŲ TELESKOPŲ STOTIS

Olandijos karalienė Juliana Drentės miškų rajone, Olandijoje, atidarė didžiulę radioteleskopo stotį. Teleskopą sudaro 12 didžiuliai reflektorių, kurių diametras siekia 25 metrus. Teleskopas sudaro 12 didžiulių reflektorių, kurių diametras siekia 25 metrus. Teleskopas pagėbia pasiekti 10 milijardų šviesos metų atstumą. Jo pagalba mokslininkai nori brautis giliau beribės erdvės paslaptis. (AIT)

Ilgai žiūrint į tas kojas, darosi nesmagu. Tad pasinešiau į galeriją.

Dar eidamas, sau pagalvojau, kad tie du dideli negai turėjo būti kokie geri krepšininkai, jie mane krinantį taip mikliai pagavo.

Pirmojoje galerijos salėje apsup mane du uniformuoti sargai. Tiesiog kelią pastoję. Abudu pirštai rodė į popieriaus ryšulį mano rankose.

— Foto albumas! — aš jį sakau.

Vis tiek jie mane po truputį gena durų link.

Menininką meta lauk iš galerijos? Pro atdaras duris uniformuoti sargai man parodė Rodino rūpintojėlio apiplyštas kojas ir liepė albumą palikti drabužinėje. Tą patį girdėjau sakę ir kitam jaunuoliui, iš kurio kišenės kyšojo tranzistinis radijo aparatas, ne didesnis už cigarečių pakelį.

Argi gali daug menų gerėtis kai uniformuotos akys tave visu seka? Kiši ranką po švarku šonkaulių pasikasyti, ir jau galerijos sargai keletą žingsnių prie tavę priartėja. Trauki nosinę iš kišenės tau jie jau už nugaros stovi.

Lauke lijo smulkus rudens lietus. Bronzinis rūpintojėlis, ranka smakrą parėmęs, galvojo. Veidas skausmingas. Iš bombos sužalotų kojų varvėjo šaltas kraujas.

Trumpais žingsniais ėjau ir galvojau. Norėjosi, kad ir visi galvotų.

— Sulaukiau tokio amžiaus kad žvakės ant torto daugiau kainuoja, negu pats tortas.
Bob Hope,
60 m. sukakties proga

Iškarpa iš filmo „Dvylika“ — dail. Adomas Galdikas